

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 26 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasábos postásor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér

Kyjtősor 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 62.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 31.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Magános emberek.
- Az ébredő Törökország.
- Az aradi építő ipar segítése.
- Római képviselők országos értekezlete Aradon.
- Elzúliótt uriaszony.
- Aradi sötét.
- Letartóztatott színiigazgató.
- Titkok a hercegprímás udvar körül.
- Elítélt aradi román képviselők.
- Majomvadászat Budapest utcáin.
- Megvádolt apa.
- Petróleumbányák a Holdban.
- Tárcs: Sötét erkölcsök. — Dialóg egy dialógról.
- Írta: Fehér Jenő.

Magános emberek.

Arad, július 30.

A társadalom szükségességét igazolni körülbelül olyan feladat, mint azt bizonyítani, hogy van fehér, vagy fekete szín, vagy hogy van oxigén és nitrogén. A társadalom szükségszerű alakulat és remetéik épen úgy nincsenek, mint fehér hollók, vagy fekete hópelyhek. A társadalom szükségszerűségének megállapítása után nézzük és figyeljük, vajjon a magyar társadalomban az egymás mellett élésén kívül megvan-e az az összeműködés, amely nélkül a társadalom ki nem alakulhat. Bizony, nincsen meg. Szomorú igazság, átka a nemzetnek, forrása minden bajnak, hogy a magyar társadalom szervezetlen, hogy itt az emberek között a közéleti működésben nincsen összhang, hogy itten nincsenek átértett, megérezett és tudatos nemzeti célok, amelyek érdekében minden

magyar dolgoznék. Ha nézzük a magyar közéletet, ha figyeljük annak jelenségeit, hamarosan látjuk, hogy ebben az országban még kialakult társadalmi csoportok sincsenek, hogy itten még ellentétes tömörülések sem harcolnak egymás ellen: itt minden ember maga él, maga vergődik és maga pusztul el. Ez az ország a magános emberek országa, ahol minden egyes ember segítség és támogatás nélkül éli végig életét.

A társadalomban az ember nem önmagáé — mondja Kölcsey Ferenc, aki legszebben fejezte ki az önzetlenségnek ezt az elméletét, ugyde nálunk minden ember csupán és egyedül saját magáé. Ez az az ország, amely tele van izolált politikussal, ahol a tudósokat nem segíti senki; ez az az ország, ahol nem tud kialakulni se valamely egységes csoport, legkevésbé egységes nemzeti társadalom. A szomorú embereknek, az elvadult, magános embereknek birodalma ez az ország és valóban nem csudálatos, ha minden jelentékenyebb nemzeti munka itt lehetetlen. Ahhoz, hogy ez az ország gazdaságilag megerősödjék, hogy művelt, erős és hatalmas legyen, az volna szükséges, hogy egységes társadalom egységes célokkal dolgozzék ezért. Ámde itt minden ember külön úton jár, mert kénytelen azon járni.

A nemzet minden ereje, az ország fejlődésének lehetősége abban volna, ha egységes nemzeti társadalom szervezkednék. A politikában nálunk számkivetettek vannak: befelé az országba a semmit-

tevésbe száműzöttek. A közéletnek olyan kiválóságai, mint Tisza, Bánffy, Eötvös nálunk politikai egyedülvalóságban élnek, a nélkül, hogy alkothatnának. A tudós nálunk maga dolgozik, s az ördög sem gondol azzal: mit alkot, mit teremt, mik volnának a szükségletei, a hiányzó eszközök, amelyek segítségével tovább dolgozhatnék. A polgárság teljesen magában él, anélkül, hogy akár politikai értéke, akár gazdasági ereje kihasználódna. Nincsen paraszttársadalmunk sem; az is magárahagyott, vezetés nélkül való, és a nép közművelődésének, gazdaságának előrevitelén igazán nem munkálkodnak negyedannyi erővel sem, mint ahogy az kívánatos lenne. Nincsenek itt társadalmi osztályok, itt csak magános és elhagyott emberek vannak, akiknek nincsenek szociális és még kevésbé vannak reményeik.

Vajjon hová vezet ez? Gazdátlan lett ez az ország, magános és elhagyott, miként az emberei. Talán magyar átok ez. Rokontalan, elhagyatott nép a magyar, amely egyedül áll a szláv és a germán tömegek között Európa kellős közepén. Épen ilyen rokontalan, elhagyatott, magános minden magyar ember. Talán a turáni átok ez, talán szomorú örökség, avagy pedig egy hosszú, nemtörődömségben elteit korszak következése. Evszázadokon át a harcok, a villongások, elnyomatás és a gazdasági különbözőségek miatt nem tudott kialakulni a nemzeti társadalom. Minden nemes ur kiskirály volt a maga birtokában, minden

Sötét erkölcsök.

— A babona és a durvaság századaiból. —

Óreg emberek sokszor visszasóhajtnak a régi jó időknek, amikor mindenki szép, boldog vidám és egészséges volt. Ezek a régi jó idők azonban csak a legendákban és az öreg emberek szerkesztéses fantáziájában voltak olyan kedvesek, szépek és jók. A történelem rideg igazságossága egész mást mond azokról az időkről. Ugy, hogy még a legkonokabb pesszimista is kénytelen legalább titokban felkiáltani: De jó, hogy a mai kornak vagyok gyermeke!

Nem új dolog, a múlt fényes korszakainak sötét oldalait a kellő világításban feltüntetni. Legujabban is ezt a feladatot vállalta most magára Philippson tanár, amikor XIV. Lajosról, a napkirályról és annak koráról írt könyvet.

A napkirály korában általában el volt terjedve az a vélemény, hogy az ugynevezett passzív büvészet segítségével biztosíthatja magát az ember mindenféle tör, golyó és ütés ellen. A Hohenzollernekről például ez a nézet volt mindenfelé elterjedve. A híres Luxemburg marsallról azt rebesgették, hogy az ördöggel cimborál. A legostobább babonás hiedelmek titkos szerekről és a bölcsek kövéről, amely minden fémet arannyá képes átválttatni, a büvészsesszöről és amulettekről a legfelsőbb körökben is divatoztak. De különösen a bossorkányokról és varázslókról szóló hit volt nagy mértékben elterjedve úgy a katolikusok, mint a protestánsok között. Számtalan máglya gyu-

ladt ki időnként, amelyeken az ördöggel cimborálókat elégették. Miodennemű beleszék és szerencsétlenségek előidézői a bossorkányok és varázslók voltak és némány humánus férfiú ez ellen való felszólalását semmibe sem vitték. A tolvajok kikutatásánál pedig a jóvendőmondásokhoz fordultak, de e közben a papnak és a sekrestyének is bőven akadt dolga.

Trierben összesen 7000 bossorkányt égették el. Bambergben 600-at és a wlrzburgi püspökségben 800-at egy év alatt. Egy Remy nevű nancyi bíró 800 bossorkányt küldött máglyára. Donauban egy napon 50, Toulouseban pedig 400-at itéltek egy nap halálra varázslásért. A kis felsőolaszországi Comoban egy év alatt ezer bossorkány és varázsló lépett a máglyára és Olaszország más vidékein is annyira elharpódzott ez a rémes „bossorkánypusztítás”, hogy végre a nép már lásdolni kezdett.

Angliában főleg a „udós” I. Jakab király könyvel terjesztették ezt a szörnyű bossorkány-üldözési mániát. Hopkins Mátyás, aki egy negyed századon át arról volt híres, hogy meg tudja mondani, ki cimborál az ördöggel, minden egyes „diagnózis” ért egy font sterling tiszteletdíjat kapott. Bár 1682-ben még 1705 bossorkányt égették el Angliában, általában mégis kevesebb áldozata volt a sötét babonának ebben az országban, mint például a fanatikus kálvinista uralom alatt lévő Skótszágban, ahol még 1700-ban is tucatszámra égették el a bossorkányokat. Az utolsó bossorkányégetés 1722-ben volt Skóciában.

Kienvül erősen hitték, hogy üstökösök

és más égi jelenségek háborút és pestist jelentenek, amiért is feltűnésük mindenféle általános félsémet keltett. A külső hatóság formálisan kihallgatott egy molnárt, aki azt állította, hogy az égen két hadsereget látott a felhők között. Minden rendkívüli torzszülöttet, amely akár az embereknél, akár az állatvilágban előfordult, azonnal mint az Isten haragjának jelet fogták fel, amely bünbánatra és javulásra int. Mindkét nemhez tartozó jószok és jóvendőmondók nagy keresletnek örvendtek és mindenekelőtt a csillagjósok szép virágzásnak indult. Még a felvilágosodott és élesesű nagy választófejedelmek is visszatartotta egy alkalommal a fiát egy sétalovaglásról csak azért, mert az udvari csillagász az esetben szerencsétlenséget olvasott ki a csillagokból!

De nemcsak a babona, hanem a nyereség és az emberek és állatok iránti közömbös érzéketlenség is jellemzi a napkirály korának embereit. A medve-vlaskodás kedvelt látvány volt, amelyen a legelőkelőbb családok gyermekei is megjelentek. A párbajozás mindenütt el volt terjedve, még a polgárok között is, bár a legsúlyosabb büntetéseket hozták ellene.

A mértéktelen evés-ivás és mulatozás napirenden voltak. Nem annyira a finomságra, mint inkább az étel és ital mennyiségére fektették a súlyt. Uanepólyes alkalmakkor szinte hihetetlen mennyiségű ételt és italt fogyasztottak és épen ez a túlzás és mértéktelenség volt a hatalomnak és az előkelőségnek a jele. A játékszenvedély a legalsóbbaktól a legfelsőbb körökig dühöngött. A berlini francia követ,

jobbágy rabszolga, földturo vakondok a maga kunyhójában: ki törődött a másikkal, ki gondolt a másokra? Ez lett a multak öröksége, hagyománya és átka: kialakult egy társadalom, amely minden csak nem társadalom, amely ellentétekkel, sőt ellenségekkel teljes, amelyben csak egymás szomszédságában élnek az emberek, csak egymás közelségében dolgoznak, de amelyben nincsen módja és lehetősége annak, hogy valamely együttműködés, tervszerű munka, nemzeti közvélemény kialakuljon.

Szomorú magánosságban élnek itt az emberek, szomorú egyedülvalóságban van ez az ország. Vajjon biztató-e ez a jövőre, vajjon reménység-e ez a fejlődésre? Aligha. Nincsen férfi, nincsen ember, aki itt vezetni tudna, aki körül szeretettel, bizalommal csoportosulnának az emberek. Nálunk mindenki bukott nagyság és minden terv halva született; itt az emberek nem életre, hanem tengődésre és halálra születnek. Ez az, aminek véget kell vetni, ez az, amiért egészséges nemzeti társadalmat kell teremteni, meg kell tanítani az embereket az egymás megbecsülésére: ez az első feladat ebben a szomorú országban, ebben a magános, elhagyott, gazdátlan szép országban. (B-f.)

Az ébredő Törökország.

Amnesztia akadályokkal.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

A törökországi események most már kezdenek a rendes mederbe terelődni. Bár Konstantinápolyban egyes helyeken még voltak tüntetések, de az ifjú török bizottságok és a sajtó figyelmeztetése folytán rövid idő alatt teljesen helyreáll a rend Törökországban. Bajok állottak elő most az amnesztia végrehajtásánál, mert a politikai foglyok szabadonbocsátását megakadályozzák a többi foglyok.

Mai távirataink itt következnek:

A nép bizalmatlansága.

Konstantinápoly, július 30. Ilyen mozgalmas időkben sekiem tudta a helyzetet teljesen áttekinteni és megítélni. Nem képezek erre sem az itteni ifjú török komité tagjal, sem a mozgalom többi vezető férfial. Mindent intéző elismert vezére a mozgalomnak nincs.

Már az első hivatalos közlést sem fogadták, teljes bizalommal, mert csak a képviselőháziól nem pedig a teljes alkotmány helyreállításáról szólt. Azok a kiszivárgó hírek is, melyek szerint az alkotmány kihirdetése csak akkor történt, mikor már egyes macedóniai városokban köszítették, az intelligenciára és az ifjuságra kijózanítólag hatottak. A török sajtó azonnal azt az álláspontot képviselte, hogy az alkotmány minden egyéb szabadságot magában foglal és a sajtószabadsággal élt, mielőtt azt hivatalosan publikálták volna. Az amnesztiát sem hirdették ki előbb, míg azt általánosan nem követték és még akkor sem adták meg azonnal, sőt még máig sincs teljes mértékben végrehajtva. A titkos rendőrség ellenőrléséről szóló iradé sem elégtette ki a kedélyeket teljes mértékben, mert azt gyanítják, hogy továbbra is fennáll, sőt sokan működésének nyomait is vélnek látni.

Azt állítják, hogy a porta előtt lefolyó első tüntetések féltékenységet keltettek a Yildizben és hogy a nép háliját, amely tényleg a legszélesebb tömegben kizárólag a szultánnak szólt, a vasárnapi impozáns tüntetésben már a Yildiz elé vezették. Hogy ügyesen csinálták a dolgot, az kétségtelen.

Ugy látszik azonban, hogy az új török elemeknek a konzervatív tömeggel való összekeverése nem tett jó összehatást, illetőleg az összehatás némileg túl volt hangolva. Csaldást is okozott mindazon csoportoknak, amelyek egész délután késő éjszakáig sorban szarandokoltak a Yildiz elé, az a körülmény, hogy a szultán nem jelent meg a nép előtt és csak tábornokkal úján fejeztette ki megelégedését és üdvözlését. Csak éjfél táján jelent meg a szultán a Yildiz körül türelmesen várakozók előtt. Az a lelkesedés, amit megjelenése okozott, mu-

tatja, hogy mily csodás hatalma van a szultán-kalifának a népre és hogy mekkora hatást kelthetett volna, ha korábban lépett volna az erkélyre és ha ennek híre korábban elterjedt volna. Így est a hírt csak az itt forgalomba jött nagyszámu híresztelés egyikének tekintették, különösen azért, mert a török lapok csak ma erősítik meg és csak ma közlik a szultán beszédét.

Próba-parlament.

Konstantinápoly, július 30. Tegnap este tartották az Odeon-színházban az első ifjú török népgyűlést. A földszintet és a páholyokat a rettenetes hőség dacára sok ezer ember zsúfolásig megtöltötte. A gyűlést Nuri bég háromszoros éjjezzel nyitotta meg a szultánra, a népre és az ifjú törökökre. Beszédét nagy lelkesedéssel fogadták. Azután egy görög, egy örmény és egy spanyol beszélt hasonló értelemben. Nagyon különös benyomást tett, hogy azt a szónokot, aki ép beszélt, a többi szónokok körülállták és mindegyik szónok beszéde végétével maga adta meg tengerének összeállításával a jelet a tetszésnyilvánításra. A karzatról ismételve éltették a szultánt, amit a monasztiri és szaloniki tüntetéseknel kerültek. Az egész gyűlés olyan próbaparlament volt, hogy a tulajdonképeni parlamentet előkészítse.

Megakadályozzák az amnesztiát.

Konstantinápoly, július 30. A központi fogházban levő politikai elítélteket az amnesztia dacára sem bocsátották még ki, mert a közönséges büntettek miatt elítéltek erőszakkal megakadályozzák a politikai foglyok szabadon bocsátását. Ezerkétszáz fegyenc utját állta 50 megkegyelmezettnek és kijelentették, hogy vagy mindnyájan távoznak, vagy senki sem — A Konstantinápolyba érkező vonatokkal számos szabadon bocsátott fogoly érkezik a török fővárosba.

Menekülő pasa.

Konstantinápoly, július 30. Szelim Melhama pasa és miniszter feleségével, két fiával és leányával tegnap délelőtt tíz órakor az olasz

Rébenac gróf 1700 tallért, tehát 20 ezer koronát nyeri egyetlenegy udvari estésien.

De mindez nem volt elég. Egy új végzetes szenvedély is hatalmában tartotta az embereket: a pálinka, mely rohamos gyorsasággal hódított meg a felsőbb körökben is. A harminc éves háború utáni időkben a nép rettenetes nyomora önként előmozdította a szenvedély elharapózását. Hozzájárult, hogy a pálinka rendkívül olcsó lett, amikor 1680. körül rájöttek arra, hogy burgonyából is lehet pálinkát készíteni.

Ugyancsak a harminc éves háború alatt és az azt követő időkben az erkölcsök elvadásása a törvénykezés terén is borzalmas jelenségekben mutatkozik. Egyrészt az igazságérzet teljesen csödbe jutott, másrészt a tudálos rabullisztika szármalmas eredményekre vezetett. A büntetések, amelyeket a „Carolina“, vagyis V. Károly császár törvénykönyve előírt, rendkívül szigorúak voltak. A kivégzések és megcsontások fényes nappal nagy közönség előtt folytak le, mint a verszomj és állatiaság igazi iskolájában. Valóságos ünnepélyszámba mentek a kivégzések, amelyeken a legelőkelőbb hölgyek is pompás toalettekben megjelentek. Sülyos bűneseteknél nem elégedtek meg az egyszerű lenyakazással, akasztással, vagy vízheréssel, vagy lovakkal szakgatták szét, elégették a dehkvenst. Astán két vagy négy részre fűrészték, vagy lovakkal szakgattatták szét, elégették, vagy élve temették el és hegyes tört verték a testébe, vagy befalazták és kerékbe törték, azaz testét egy nagy kerékkel több helyen megtörték és astán a kerékbe fonták. Mindez a nézőközönség és jelesül a hölgyek leszült érdeklődése között ment végbe.

Dialog egy dialógról.

Irtá: Fehér Jenő.

(Személyek: Rékásy Sándor író. A dolgozószobája íróasztalánál ül és a tolat rágyja. Irma, a felesége, haragos pillantásokkal méregetti végig az urat, miközben idegesen babrál a kis pam-lag csipketakaróján.)

Irma: Látom már, hogy egyáltalán nem törődöl velem. Riggeltől estig akár agyondolgozhatom magamat, te a legnagyobb indolenciával, egykedvűen szívod a cigarettádat, egyiket a másik után. A mióta idebent vagyok, fogadni mernék, legalább tizenöt darabot elszívál.

Sándor: Hát ez ellen is kifogásod van? Számtalanszor mondtam már neked, hogy munkaközben szükségem van a cigarettá-füstre, ezekre a gyönyörű kek füstkarikákra, amelyek izgadják a fantáziát, amelyek új és új témákat, alakokat varácsolnak elém, amelyekből csodás mesék rajzanak . . .

Irma: Haha! Beszélni tudsz, kifejezéseid pompásak, hogy ne mondjam csillogók . . .

Sándor: Kápráztatóak, mi?

Irma: Igen. Igen, kápráztatóak, ez az igazi . . . Így kápráztatál el engem is, tapasztalatlan, fiatal leány . . .

Sándor: Mar megint kezdod? Kérek, Irma, látod, hogy dolgom van. Sürgős. Ó: órára egy munkát kell szállítanom, most négy óra van és még halvány sejtelmem sincs, hogy mit írjak.

Irma: Hát a füstkarikák? Ma nem rajzanak? Mi?

Sándor: Mondtam már, hogy zavarasz.

Irma: No lám, most zavarlak. Két évvel ezelőt bezzeg könyörgőtől, hogy szenteljek neked csak öt perccskét.

Sándor: Igaz. De nem tagadhatod, hogy a könyörgésemnek mindig meg volt a fogantaja. Sőt az öt percet önszántadból igen sokszor meg is nyújtottad.

Irma: Igen, mert valami ideális férfit, nemes lelkű lovagot, valóságos hőst sejtettem benned. Oh, én szép álmaim!

Sándor: Kérek, ne légy szentimentális. Most nem arról van szó.

Irma: Hát miről?

Sándor: Arról, hogy tárcát kell írnom, még pedig sürgősen. Különbben várj csak, mindjárt . . . Hopp! (Jegyzet a papíron.)

Irma: Mi az?

Sándor: Semmi, csak folytatd!

Irma: Es annyit jelent, hogy ide sem akarsz figyelni, ugy-e? (Sirva.) Oh istenem, istenem . . . De a szegény mama megjósolta nekem. Megmondta előre, hogy majd ott fogok könnyezni, ahol senki sem lát . . .

Sándor: Amint látod, a jóslata nem vált be, mert te mindig akkor könnyezel, amikor én látlak.

Irma: Csak gunyolódj, ehhez jól értesz.

Sándor: Ehhez se értek? Hiszen a mesterségembe vág.

Irma: A mesterséged? Azt is jól választottad, mondhatom. Az ember épen csak, hogy éhen nem hal mellette. Más asszonyok ilyenkor elmennek Marienbádba vagy Ostendébe, nekem Rákospalotán kell nyaralnom. Igen . . .

Sándor: Nem tudom mi kifogásod van

nagykövet társaságában egy olasz gőzösön elmenekült. Konstantinápolyban az ifjú törökök tiltakozni készülnek az ellen, hogy az olasz nagykövet előkészítette a miniszter bukását.

Az aradi építőipar segítése.

A miniszter a tíz éves adómentesség mellett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Aradon az építkezési kedvetlenség sok okból az utolsó két esztendő óta teljesen keresztelőkülvé tette az építőipart. Az utolsó hónapokban azonban fellendülés tapasztalható, amint a középületek emelésének szükségessége szült.

Az aradi építőiparosok szövetsége, mely Arad összes építő iparosait foglalja magába, a város törvényhatósági bizottságához fordult s ettől kért segítséget a kétségbeesítő pangás idején. Beadványt adott a szövetség elnöksége a közgyűléshez, melyben megindokolva kifejtette azt, hogy az építőipar válságán segítene egy olyan pénzügyi művelet, mely a város pénztárát évtizedekig alig észrevehetően terhelné meg.

Azt kérte a szövetség, hogy adjon a város oly házakra, melyek régi, lebontott épületek helyén épülnek, tíz esztendő adómentességét, illetőleg, hogy a községi adómentességről alkotott szabályrendeletet ilyen értelemben módosítsa.

A pénzügyi bizottság és a tanács is pártolólággal terjesztették a közgyűlés elé a szövetség kérelmét s a közgyűlés május hó 12 én teljesítette azt.

A belügyminiszter ma érkezett leiratával végérvényesen megerősítette a határozatot s ezzel Arad olyan példát alkotott, amely egyedül áll az egész országban.

A nevezetes miniszteri döntés következőkép hangzik:

Az 1908. március hó 12-én tartott rendes közgyűlésében hozott azon határozatát, amellyel az új épületek községi adómentessége tárgyában alkotott szabályrendeletét a határozat értelmében olyképen módosítja,

hogy 1908. év január hó 1-től kezdődőleg a lerombolt régi épületek helyére emelt új épületek is a fentemlített szabályrendelet 8. §-ában meghatározott tíz évi községi adókedvezményben részesüljenek, — ezennel jóváhagyom.

Hartl.

E szerint már a most épülő házak, (sajnos nagyon kevés van,) ez év január elsejétől visszaszámolják élvezik az adómentesség kedvezményét.

A közgyűlést vezető intenció most már csak megvalósulásra vár. Azt hisszük, hogy ez az újabb intézkedés hozzájárul ahhoz, hogy az aradi építőipar kiheverje azokat a csapásokat, melyek az utolsó években érték.

Román képviselők

országos értekezlete Aradon.

Készülődés az őszi harcra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30

Megírtuk e hó elején, hogy az országgyűlési nemzetiségi párt román tagjai a nyár folyamán Aradon értekezletet fognak tartani, hogy az őszi képviselőházi kampányra megtegyék a szükséges előkészületeket. Mint most biztos forrásból értesülünk, a nemzetiségi képviselőknak ez az értekezlete már a közeli napokban meglesz.

A nemzetiségi képviselők még a képviselőház bezárásakor megbízták Suciu János dr.-t, hogy mikor szükségét látja, hívja össze Aradra a román nemzetiségi képviselőket. A nemzetiségi párt már ekkor elhatározta, hogy még a nyár folyamán országszerte erős akciót indít azokban a nemzetiségeket érdeklő ügyekben, melyek az országgyűlés őszi ülészsaka elé kerülnek. Első helyen áll ezek között természetesen az általános választói jog ügye, melynek az őszre való napirendre kerülését a belügyminiszter határozottan megígérte. A nemzetiségi képviselők tar-

tanak attól, hogy az új választó-reform nem hozza meg az általános, egyenlő és titkos választói jogot, hanem főként a kerületek beosztásával oda fog törekedni, hogy a nemzetiségi párt esetleges megerősödését megakadályozza. Ezért még a nyáron — különösen az augusztusi és szeptemberi beszámolókkal kapcsolatban — heves agitációra készülnek az általános és titkos választójog érdekében és főképen ennek az akciónak megbeszélésére gyűlnek most össze Aradon értekezletre.

Az aradi értekezletet még erre a hétre akarta összehívni Suciu dr., mivel azt remélte, hogy addigra már az aradi román klub ügyében is meglesz a kihágási bíróság ítélete. Az ítéletet azonban a kihágási bíróság csak ma hozta meg. Ezért Suciu dr. a román képviselők értekezletét a jövő hét elejére hívta össze. Erre az értekezletre meghívta az összes román országgyűlési képviselőket, akik értesülésünk szerint hétfőn Aradra érkeznek.

Az értekezletnek, mely esetleg több napig is el fog tartani, főcélja, hogy megállapítsa az őszi kampányra való küzdelem módját és eszközeit. Megállapítják a román képviselők beszámolóinak sorrendjét. Az arad megyei román képviselők legnagyobb részét augusztus második felében fogják tartani beszámolóikat, amelyek mindegyikén több képviselő vesz részt.

Az értekezlet tárgya még a nemzetiségi párt egy belső ügye, melyről azonban a képviselők eddig semmit sem hoztak nyilvánosságra. Ez az ügy hír szerint a nemzetiségi párt szervezetének egy nagyobb szerű reformjával áll összeköttetésben.

A megbeszéléseknek központja természetesen az általános választói jog lesz, melyre vonatkozólag a nemzetiségi párt határozott programmal akarja az őszi küzdelmet megkezdeni.

A pártértekezlet előadója Suciu János dr. lesz.

Rákospalota ellen. Véletlenül igen kies hely. És a lakás, amelyet kívántunk...

Irma: Ne is beszélj róla. Dühös vagyok, valahányszor rá gondolok.

Sándor: De édesem, hiszen ezen nagyon könnyen lehet segíteni.

Irma: (reménykedve.) Hogyan?

Sándor: Ugy, hogy nem gondolsz rá.

Irma: Torkig vagyok az ostoba tréfáiddal. Oh én szerencsétlen, miért is nem mentem B. Rindynhoz feleségül! Tudom a tenyerén hordozott volna, a kívánságaimat az arcomról leste volna el...

Sándor: Minthogy pedig igen sok kívánságod van, szegénynek egész nap leskelődnie kellett volna. Különböző foglalkozásnak ez is foglalkozás. Kissé hasonlít a légyfogdosáshoz.

Irma: Csak ne ócsárolj B. Rándyt. Ő kitűnő ember. Szeretett is engem és csak érettem való bánatában nősült meg. Bizonyára gyöngéd férj...

Sándor: Mhm.

Irma: Talán nem?

Sándor: Sőt. A leggyöngédőbb férj, akit csak képzelni lehet. Éppen ma hallottam, hogy a felesége megindította ellene a válópórt, mert az egész hozományát elkártyásta.

Irma: Ah!

Sándor: Igen. És B. Rándy oly gyöngéd volt, hogy semmiféle akadályt nem gördített a válás elé.

Irma: Oh! Oh! Bizonyosan bánata volt, hogy úgy átengedte magát a szenvedélynek. Talán épen...

Sándor: Az ám! Valószínűleg utánad epkedett, s minthogy szíve királynőjét nem érhetette el, a tők-, makk-, piros- és zöld királynéknak hódolt.

Irma: Szegény ember!

Sándor: Szegény asszony! Fucscs a hozományára.

Irma: Oh, velem ezt nem tette volna.

Sándor: Nem is tehette volna.

Irma: Mert engem szeretett.

Sándor: Nem. Hanem, mert nem volt hozományod.

Irma: Talán a szememre veted?

Sándor: Isten ments! Hiszen szeretlek.

Irma: Lám, lám, néha milyen gyöngéd tudsz lenni (csókra nyújtja a kezét.)

Sándor: (megcsókolja)

Irma: No, most dolgozhatol, nem zavarlak.

Sándor: Oh! fő'ösleges.

Irma: Hogyan? Egyszerre fő'ösleges?

Sándor: Haha!

Irma: Mit nevetesz?

Sándor: Hahahahaha!

Irma: Megbolondultál?

Sándor: (mind hangosabban nevet).

Irma: De hát mi bajod?

Sándor: (a nevetés csak úgy rázza).

Irma: Igazán nem értelek.

Sándor: (Folyvást kacagva.) Nem érted? Azt elhiszem... Haha! Hát... hahaha... Késsz a tárcá!

Irma: A tárcá? Hogyan?

Sándor: Ugy... Hahaha... Hogy egyszerűen lejegyeztem, csaknem szó szerinti iménti beszélgetésünket.

Irma: Csak nem?

Sándor: Kitűnő dialog lesz belőle. Bravó, bravó. Csak egy csattanós befejezést neki, aztán megvagyunk! Haha ezt jól csináltam, mi? (A telefonhoz megy). Halló! A „Figyelő” szerkesztősége? Kérem egy negyed óra múlva küldöm a tárcát. Jónapot! (Irmához). Minthogy pedig ebben a tárcában neked is van részed, a társaszerzőség alismerésűl te kapod a honorárium felét, amelyet eszennel előre átnyujtok neked.

Irma: (a pénzt elveszi.) No de ez igazán nem szép tőled, hogy a legutóbb...

Sándor: Lám, ha azt akarod, hogy a tárcában senki sem ismerjen reád, nyomban és alaposan meg kell változnod.

Irma: Bevallom, hogy kifogtál rajtam és... és megígérem, hogy nem zavarlak többé a munkádban.

Sándor: (megcsókolja Irmát.) Helyes, helyes, de esen a tárcán, hiába most már át kell esned — büntetésből!

Elzülött uriaszony.

Kiutasították a városból. — A histerika áldozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Egy, hajdan előkelő viszonyok között élő urinő végső zülléséről kapunk hírt Nagyváradról. Nagyváradon sokan ismerték azt a csinos, fekete szemű uriaszonyt, akiről a rendőri sajtóiroda nagyon markáns dolgot ír most. Ismerték és sajnálták a szerencsétlen, beteg asszonyt, aki külföldi mulatóhelyeken tűnt fel, néha egyedül, de gyakran gavallérok karján. A rendőrség megelőgelte az uriaszony feltűnését kelő szereplését és felhívta, hogy *hagyja el a város területét.* A rendőri sajtóiroda a következőket jelenti az esetről:

Egy valószínűben levő és botrányos életmódja révén sajnósan közismert uriaszony ellen eljárást indított a rendőrség, meg nem engedett üzelmek miatt. Az erkölcsstelen nőt a rendőrség felhívta, hogy a legrövidebb idő alatt hagyja el a város területét, mivel a lenkező esetben kényszer uton távolítja el őt a rendőrség.

Akit a rendőrség „erkölcsstelen” nőnek bélyegez, voltaképp egy szerencsétlen, beteg idegzetű asszony. Tragédiáját ismeri a nagyváradai közönség, anélkül, hogy megneveznék, kiről van szó.

Igen előkelő családból származik ez a feltűnő szép fiatalasszony, akit egy előkelő társadalmi állású férfi vezetett oltárhoz. Házasságuk azonban nem volt boldog. Az asszony kikapós volt, barátokat tartott s a férj, a több ízben megbocsátott neijének, végre megelőgelte felesége botrányait. A múlt évben, miután az ideggyógyintézet sem javított a histerikán, a férj válópórt indított felesége ellen. Egyik nagyváradai szállodában bizalmas kettősben érték az asszonyt, ahova a férj a francia házasságtörési drámák recipéje szerint két rendőrközeg segítségével hatolt be. A leleplezett szerelmes pár nagyon megrejtent, különösen a fiatalember, akit ott ért a férj a találkán.

— Őanel semmi dolgom sincs — szólta a férj a remegő fiatalemberhez — de mi, asszonyom, végeztünk egymással! A tartásdíjat minden elcséjén pontosan megkapja.

Együtt mondott a férj és a rendőrtisztek jegyzőkönyvet vettek föl. Az asszony folytatta botrányos életmódját. Lelkileg züllött a lejtőn. Utóbb már a pálinkaivásra adta magát s mind szegényesebb öltözésben bolyongott az utcákon. Több ízben a legközségesebb pálinkamérésbe is beávért és a késő éjszakai órákban is az utcán csatangolt. A rendőrség megelőgelte botrányos viselkedését és kiutasította. Heszátartozói valószínűleg szanatóriumba viszik a szerencsétlen nőt.

SPORT.

+ Sportünnepély Tusnádfürdőn. A tusnádfürdői sporttelep aug. 10-én és 11-én Tusnádfürdőn nagy sportünnepélyt rendez. A helynek keretében az alábbiakban a tennis versenyek kerülnek előtérbe: 1. Férfi egyes verseny. Tiszteletdíj az elsőnek 60 korona értékben. Másodiknak tiszteletdíj 30 korona értékben. Mindkét harmadiknak ezüst érem. 2. Férfi egyes verseny (handicap). Tiszteletdíj az elsőnek 40 korona értékben, ezüst érem a másodiknak, és ezüst érem mindkét harmadiknak. 3. Női egyes verseny (handicap). Tiszteletdíj minden helye

zetnek. 4. Férfi páros verseny (handicap). Csak öt pár nevezése esetén lesz megtartva. Első párnak két tiszteletdíj, — másodiknak nagy ezüst érem. 5. Vegyes páros verseny (handicap). Csak öt pár nevezése esetén lesz megtartva. Első és második párnak két-két tiszteletdíj. A versenyek 1908. augusztus 10-én d. e. 8 órakor kezdődnek és minden amateur játékos részére nyitva vannak. Nevezések és nevezési díjak Izsó László, a Sporttelep titkára címére (Tusnádfürdő) küldendők. Nevezési díj: az 1. számú versenyben 8 korona, a többi verseny számokban 2-2 korona.

Titkok

a hercegprimási udvar körül.

Brunner matróna férjhez ment. — Öreg apáca és fiatal tanár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 30.

Az esztergomi csendes hercegprimási palotából most érdekes hírek röptek világgá. Az ősz hercegprimás háztartásának vezetőjéről, egy ötvenéves apácáról szólnak a hírek; a nő hűséges ápolója volt az esztergomi érseknek. Az apaca nemrég kilépett szerzetéből, feleségül ment egy fiatal tanárhoz és elhagyta a primási udvart.

Az érdekes eseményről, mint fővárosi tudósítónk jelenti, *A Nap* ma esti száma ezeket írja:

Vassary Kólos hercegprimás háztartásának éveken keresztül vezetője volt Brunner matróna, apaca-fejedelemasszony, aki mint apócné volt beosztva a hercegprimáshoz. Csaknem másfél évtizede volt az ősz főpap körül, akit nagy odaadással és gondnal ápolott. A körülbelül ötven éves apácának állítólag *egyházi ügyekbe is volt beleszólása* és ezért egy időben a püspöki kar több tagja nagyon megneheztelt és jó ideig beszüntette látogatásait a primási udvarnál. Brunner matróna sok szegény fiatalembert segélyezett tanulmányai közben. Többek között támogatta egy tanárjelöltet is, akit tanulmányai utolsó éveiben nagy mértékben segítette és akit lakásán polgári ruhában gyakran felkeresett.

A fiatal tanár, aki most huszonhét éves, a múlt év végén véglegénye lett Brunner matrónának, aki a primási udvar nagy meglepetésére kivált a szerzetesrendházból és eltávozott a primási udvarból. Állást szerzett a tanárnak és nemrég *feleségül is ment hozzá.*

Egy hírlapíró kérdészködésére a hercegprimási udvar titkára így nyilatkozott az esetről:

— Brunner matróna tényleg nincs már a primási udvarban. Azelőtt sokáig Óminenciája közvetlen közelében volt. Ápolónő volt és nagyon természetes, hogy az utóbbi években mindentovább elkísérte a beteges hercegprimás. Mielőtt az udvarhoz került, a Szent-Vincenrandú apácáknál volt. Az nem áll, hogy Ónagassága részéről, különösebb jelentőségei tulajdonítottak volna az ő személyének. Minden egyéb híresztelés ráfogás és *A Napnak az a híre sem igaz, hogy Brunner asszony Rómába kísért volna a primást.* A hercegprimási udvart még a múlt évben elhagyta s azt tudjuk róla, hogy férjhez ment, de hogy kihez, azt nem tudom.

A letartóztatott szinigazgató.

Akit nem eresztettek el Velencéből.

Janovics Jenő rehabilitálása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 30.

Megemlékeztünk már arról a kellemetlen kalandról, mely Velencében ért három ott nyaraló magyar művészbembert. A három művész Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója, Kürti József és Horti Sándor kolozsvári színészek, akik közül az utóbbi tudvalevőleg az aradi színháznak volt a múlt szezomban tagja. A három magyar vendéget letartóztatta a velencei rendőrség, mivel hamis százlírásokkal fizettek. A letartóztatottak kijelentették, hogy a hamis pénzt Budapesten kapták, ahol magyar pénzüket olasz lírákra váltották be Horti és Kürti a kolozsvári rendőrség útján igazolni is tudta magát s így őket néhány órai fogság után szabadon is bocsátották. Janovics Jenőnek azonban nem ment ilyen simán a dolog. Ő azt vallotta, hogy az olasz pénzt a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál kapta, de ez a bank a velencei rendőrségnek azt a tudósítást adta, hogy náluk Janovics nem váltott pénzt.

Tegnap éjszaka Janovics Velencéből a következő táviratot küldte fivéréhez Budapestre:

A vizsgálóbíró ma egész nap valla'ott, végül ismét *rendőri felügyelet alá helyezett.* Szabadlábon vagyok. *Elutazásom meg van tiltva,* míg a vizsgálat a nemzetközi pénzhamisítók ellen, akik közül néhányan itt vannak letartóztatva, be nem végződik. A rendőrfőnök tudomásomra adta, hogy nem járhat el másként, míg a budapesti hatóságok megfelelő információt nem küldenek. Sürgősen járj el annál a banknál, ahol a pénzt beváltottam. Itteni vizsgálóbírónak szemtanuként bejelentettelek, te velem voltál a bank szabadság-téri fiókjában a pénzbevéltáskor. Menj el a rendőrséghez és a kultuszminiszteriumba, sürgős táviratban igazoljanak. Daniell iz' lodában lakom. *Helyzetem kétségbeesett.*

Janovics Jenő dr. fivére, Janovics Pál szerkesztő társaságában e hó 22-én délután félhárom és három óra között ment el a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank szabadság-téri fiókjának intézetébe, ahol 630 lírát vásárolt s ebből 400 líra százlírás volt.

A budapesti főkapitányság ma reggel a velencei rendőrség táviratára beldőzte a Kereskedelmi Banknak azt a tisztviselőjét, aki a szabadság-téri fióknál Janovics pénzt beváltotta. Megállapították, hogy Janovics tényleg 630 lírát váltott be. Ezek között 100 lírasok is voltak és valószínű, hogy ezek közt voltak a hamis pénzek. A főkapitányság értesítette erről a velencei konzulátust és a belügyminiszterium is intervenált a dologban. A velencei rendőrség még mindig nem volt hajlandó lemondani a felügyeletről és táviratot intézett a kolozsvári rendőrséghez, hogy elváltassa a Janovicsért a felelősséget. A kolozsvári rendőrség táviratban azonnal igennel válaszolt, mire Janovicsnak megengedték, hogy eltávozhat Velencéből. A peches igazgató még ma elutazott és már intézkedett, hogy bünvádi feljelentést tegyenek a bank hibás közegei ellen. Együttal a bank ellen kártérítési pórt is fog indítani.

ELITÉLT ARADI ROMÁN KÉPVISELŐK.

A klubalakítás következménye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Az országgyűlési nemzetiségi párt román tagjai, mint azt megirtuk február tizenhatodikán adták át párthíveiknek az Aradon létesített klubhelyiségeket s ugyanakkor nyílt meg Aradon a szervezés munkáját irányítandó iroda.

Az aradi rendőrség az Aradon lakó Suciú János dr., Pop C. István dr., Onku Miklós és Goldis László országgyűlési képviselők, továbbá Veliciú Mihály kiskisjenői ügyvéd, az aradmegyei román-párt elnöke ellen kihágási eljárást indított meg azon a címen, hogy a nevezettek román politikai egyesületet alakítottak, melynek alapszabályait nem mutatták be s részt vettek oly gyűlésen, melynek megtartásáról a hatóságnak nem volt tudomása. A képviselőház felfüggesztette a képviselők mentelmi jogát s Berecz Ferenc rendőrkapitány, kihágási bíró még május hónapban kihallgatta őket.

A nevezetes ügyben ma hozott ítéletet Berecz alkaptány, aki a vádlottak közül Suciú János dr., Pop C. István dr. és Veliciú Mihályt pénzbüntetésre ítélte, Onku Miklóst és Goldis Lászlót felmentette.

Az ítéletet, melyet ma kézbesítettek a vádlottaknak, valamennyien, — még a felmentettek is — megfélebbezik Arad város tanácsához.

A politikai körökben érdeklődéssel várt ítélet a következőképp hangzik:

Az ítélet.

Hivatalos feljelentés Onku Miklós, Suciú János dr., Pop C. István dr., Goldis László aradi lakosok, országgyűlési képviselők és Veliciú Mihály kiskisjenői lakos, ügyvéd ellen bejelentés és hatósági engedély nélküli gyűlésen való részvétel és kormányhatósági jóváhagyás nélküli alapszabályokkal bíró egyesületben való működés miatt. A feljelentés folytán nevezett országgyűlési képviselők mentelmi jogának felfüggesztése végett a magyar országgyűlés képviselőháza megkeresettvén, az az 5430—908. szám alatt hozott határozatával mindnégy országgyűlési képviselő mentelmi jogát felfüggesztette, miért alólírott Berecz Ferenc rendőrtisztviselő, mint a városi tanács által a kihágási ügyek végzésével megbízott tisztviselő a szabályszerűen megtartott tárgyalás után a következőleg ítélte. Ítélet:

Kormányhatósági jóváhagyás nélküli alapszabályokkal bíró egyesületben való működés miatt az 1136—1898. sz. belügyminiszteri rendeletbe ütköző kihágással vádolt:

1. Onku Miklós kriskai születésű, 64 éves gör. kel. vall. ügyvéd,
2. Suciú János dr. sistaroveci születésű, 45 éves, gör. kel. vall. ügyvéd,
3. Pop C. István dr. saigói születésű, 43 éves, gör. kath. vall. ügyvéd,
4. Goldis László szőlősi születésű, 46 éves, gör. kel. vall. szentszéki titkár, valamennyien országgyűlési képviselőket és
5. Veliciú Mihály seprősi születésű, 62 éves gör. kel. vall. ügyvédet az ezen ki-

hágás miatt ellenük emelt vád és következményei alól felmentem.

Ellenben Suciú János dr., Pop C. István dr. és Veliciú Mihályt bejelentés és hatósági engedély nélküli gyűlés tartása, illetve azon való részvétel által elkövetett és a 766—1898. számú belügyminiszteri rendeletbe ütköző kihágásban hibásnak kimondom és ugyanezen rendelet alapján az 1879. évi XL. t. c. 21. §-ának alkalmazásával elmarasztalom, egyenként száz-száz koronával megváltható öt-öt napi elzárással, ezenkívül ötven-ötven korona pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén önköltségükön töltendő három-három napi elzárással elmarasztalom, ezenkívül a felmerülő összes eljárási és tartási költségek viselésében is.

A pénzbüntetés 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett az 1903. évi XX. t. c. 23. §-ában jelzett célra fordítandó.

Indokok:

Az eljárás folyamán beszerzett és „A nemzetiségek országgyűlési pártjának és klubjának szervezése” címmel ellátott és az iratokhoz hiteles fordításban csatolt, román nyelven ki is nyomtatott szabályokból kétségtelenül megállapítható, hogy az ebben foglaltak alapján való működés politikai célokat követő állandó folytonos működésre alapult egyesületi tevékenység.

Ugyanis „A szervezés” szerinti Magyarország törvényhozó testületének az ugyanazon politikai elveket valló román, tót és szerb tagjai a nemzetiségek országgyűlési pártja elnevezés alatt egy-egy politikai pártot képeznek és eme párt számára egy közös klubot létesítenek. Működése kiterjed úgy az országgyűlés mindkét házában való parlamentáris működésre, mint a vármegyékben, a választó kerületekben és az egyes községekben a közélet összes terein való alkotmányos ténykedésre. A klubnak rendes, bel és kül tagjai vannak. A rendes tagok évi 200 korona, a bel tagok évi 40 korona és a kül tagok évi 2 korona díjat kötelesek fizetni. Szervezete van, mely elnök, alelnök, titkár, jegyző, gazda, pénztárnok és ellenőrből áll. A tagoknak jogai, kötelezségei, különböző gyűlések tartása szabályozva van. A gyűléseken jegyzőkönyveket vesznek, határozatokat hoznak, sőt rendes költségelőirányzat készítése is kötelező.

Miért mentették föl Onkut és Goldist.

Kétségtelenül megállapítható tehát, hogy ezen „Szervezés” alapján való működés olyan, mely hatósági ellenőrzést igényel, tehát tevékenysége csak kormányhatósági jóváhagyással ellátott alapszabályok alapján engedhető meg: mindazonáltal vádlottakat ezen kihágás vádjára és következményei alól felmenteni kellett.

Mert az ellenük lefolytatott eljárás folyamán tagadásukkal szemben arra nézve, hogy az egyesület megalakult, vagy működött volna, a feljelentésen kívül elmarasztalásukra kellő alapul szolgálható bizonyíték beszerzhető nem volt.

Vádlottak kihallgatásuk alkalmával tagadták azt, hogy egyesületet alaki ottak, a jelen-

voltak tagadták, hogy a megtartott összejövetelen az iratokhoz csatolt „Szervezés” felolvasva lett volna, tagadták, hogy a vezetőség megválasztatott, tagadták, hogy a létesített „Szervezés” alapján a legcsekélyebb működést is kifejtették volna.

Maga az a tény pedig, hogy a szabályok elkészítve lettek, azok kinyomattak, a kihágás tényálladékát még nem állapítják meg, legfeljebb kihágás kísérletének mérőítható, mely azonban a Kbiv. 26. §-a szerinti nem büntetendő.

Tagadásukkal szemben tehát bűnösségükre a kellő bizonyíték beszerzhető nem lévén, bizonyítékok hiánya miatt felmentendők voltak.

Akiket elítéltek.

Ellenben Suciú János dr., Pop C. István dr. és Veliciú Mihály marasztalandók voltak bejelentés és hatósági engedély nélküli gyűlés tartása, illetve azon való részvétel miatt, mert Suciú János kihallgatása alkalmával beismerte, hogy folyó évi február havában meghívást tett közzé az aradi „Tribuna” hírlapban, melyben tudomásul adta, hogy február 16-án Aradon a Luther utcában levő házában fog megtörténni az országgyűlési nemzetiségi párt klubjának megnyitása. Meghívására 50—60-an jelentek meg. Ezen összejövetelen beszédet tartott, melyben a megjelenteknek előadta, hogy az országgyűlési nemzetiségi párt, mint elismert párt, pártként és klubhelyiséget alakított, hogy majd a beiratkozó párttagoknak állandó helyiségük legyen, mely őket befogadja.

Pop C. István dr. beismerte, hogy ezen összejövetelen jelen volt. Suciú János beszédet mondott, melyben jelezte, hogy az országgyűlési nemzetiségi pártkör újból megalakult és hogy a szervezkedésre őket küldötte ki, hogy elhatározása szerint a szervezkedés központja Arad.

Veliciú Mihály szintén beismerte, hogy ezen összejövetelen jelen volt, arra Suciú meghívása folytán ment el és beszédet is tartott, melyben megköszönte Suciúnak az öt üdvözlő szavakat.

Ezen önbelsmerő vallomásokból megállapított tehát, hogy ezen összejövetelen 50—60-an voltak jelen, ott a hírlapban történt meghívás folytán bárki megjelenhetett. A tartott beszédeknek politikai tartalmuk volt, mert a szervezkedésre buzdította a jelenlevőket és jelezve lett, hogy arra már klubbal és állandó helyiely rendelkeznek.

A gyűléskezési jogra vonatkozó érvényes szabályok értelmében azonban az ilyen meghívásra történő, mindenki által látogatható gyűlésre, mely politikai célokat szolgál, hatósági bejelentés és engedély szükséges, melynek kikérése jelen esetben elmulasztatván, az azt önbelsmerő, valamint az azon résztvevők és kipukható egyének büntetendők voltak. A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményül véte-tett, hogy vádlottak hason kihágásért büntetve még nem voltak, súlyosító körülményül véte-tett marasztaltak társadalmi állása, magasabb műveltsége és a törvényekben való jártassága. Jelen ítéletet Onku Miklós, Goldis László, Suciú János, Pop C. István és Veliciú Mihálynak írásban azon értesítéssel adom ki, hogy jogukban áll ez ellen a kézbesítéstől számított 3 nap alatt felebbezést benyújtani.

Beszélgetés Suciú Jánossal.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Suciú János dr. országgyűlési képviselőt s megkérdezte tőle, vajjon miként fogadják a román képviselők az ítéletet? A képviselő a következőképp nyilatkozott: — Mindannyian, még a felmentettek is megfélebbezzük a ma hozott ítéletet,

még pedig indokolása miatt. Mikor benünket Berecz Ferenc kihallgatott, egész határozottsággal kijelentettük, hogy mi politikai klubot nyitottunk meg Aradon. Megnyitottuk a központban, Budapesten működő s az országgyűlés által hivatalosan elismert országgyűlési nemzetiségi párt megbízásából. Tehát nem mondhatja azt a bíró, hogy „elmarasztalásukra kellő alapul szolgálható bizonyíték nem volt.” Ott vannak a felvett jegyzőkönyvek, melyeknek tartalmazniok kell a mi vallomásunkat. Hangoztattuk, hogy mi jogot tartunk klub alakításra, épen úgy mint bármely politikai párt s elvártuk volna az ítéletől, hogy erre a felvetett kérdésre határozott és nyílt feleletet adjon.

Meg kellett volna mondania a bírónak: szabadságunkban áll-e politikai klubot alakítani alapszabályok nélkül. Igen, vagy nem? E helyett azt mondja, hogy vádlettek egyesület alakítását tagadták s a jelen voltak nem ismerték el, hogy a szervezési szabályzat felolvastatott volna. Természetes, hogy mi ezt tagadtuk, mert ragaszkodunk ahhoz, hogy Aradon mi semminemű nemzetiségi egyesületet alakítani nem akartunk és nem is akarunk. Mi csak politikai pártot megillető jogot gyakoroltunk. Van ehhez jogunk, vagy nincs? Erre vártunk feleletet s erre nem kaptunk. Ezért nem nyugszunk bele sem az ítéletbe, sem annak indokolásába.

Megvádolt apa.

Aki a gyermekével szeretkezik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Förtelmes ügyről rántotta le a leplet az aradi rendőrség. Egy fővárosi jobbmodu iparos fiatal leánya megszökött a szülői háztól és Aradra szegődött cselédnek, mert atyja vadállatias érzelmekkel közeledett feléje és nemi vágyainak türesére kényszerítette. A szerencsétlen kis leány sirva vallotta meg a szörnyű gyötrelmeket, amelyeket atyja brutális bánásmódja okozott. Az aradi rendőrség távirati uton értesítette a budapesti főkapitányságot, amely most eljárást fog indítani a minden emberi érzésből kivetkőzött apa ellen.

A sötét bűn úgy jutott az aradi rendőrség tudomására, hogy a budapesti főkapitányság a napokban átiratot intézett hozzá, amelyben arról értesítette, hogy B. Erzsike, egy tizenhárom éves leányka eltűnt szülei lakásáról és a nyomok arra mutatnak, hogy Aradra jött.

Az aradi rendőrség megindította a nyomozást, amely csakhamar eredményre vezetett. Megállapították, hogy a kis leány tényleg Aradon tartózkodik és itt cselédként van alkalmazásban Sch. né Salacz Gyula-utcai magánzónánál.

Green Nándor h. főkapitány a leánykáért egy detektivet küldött, aki felkísérte a rendőrségre s itt kihallgatták. A fejletlen kis leány szörnyű dolgokat vallott be. Keserves zokogás között mondotta el, hogy azért szökött meg hazulról, mert édesatyja, aki gazdag fővárosi iparos, állandóan szerelmi ajánlatokkal üldözte. Ő sirva panaszkolta el anyjának, hogy mit kíván tőle édesatyja, de a lelketlen anya ráparancsolt, hogy fogadjon szót apjának. Így kénytelen volt szülei parancsának en-

gedelmeskedni s apja Budapesten, majd Somorján, ahol egy rokonukat látogatták meg, több ízben kényszerítette bűnös hajlamainak türesére. A testi és lelki gyötrelmeket nem bírta már tovább és megszökött a szülői háztól.

Az előhívott rendőrorvos megvizsgálta a kis leányt és konstataálta, hogy az már nem érintetlen. Az aradi rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot a nyomozás eredményéről, amelynek alapján vérfertőzés miatt bűnvádi eljárást indítanak az apa ellen B. Erzsikét visszakeresik Budapestre.

ARADI SÉTÁK.

*

Hajnalban az Andrássy-téren.

Gyönyörűséges élete van annak az embernek Aradon, aki nem utazik el nyaralni. Mert az ilyen ember egyebet se tesz itt, csak egész nap — kárpótolja magát. Reggeltől estig, sőt gyakorta estétől reggelig, mindig csak kárpótlást keres azért a nagy veszteségért, hogy nem szívhajta drága pénzért az „ózonos” port valamely fürdőhelyen.

Es ha az embernek módja van hozzá, meg is találja bőven a kárpótlást. Példának okáért elsőrendű kárpótlásként ajánlom a következőket: keljen ön föl reggel öt órakor és sétáljon az Andrássy-térről jobbra a Salacz-parkba. Itt üljön egy padra és élvezze a hajnal bűbajos hangulatát. Fél óra múlva menjen ki az Andrássy-térre.

Ilyenkor már — vagy még — meglehetősen népes az Andrássy tér. A bodegákból, mulatóhelyekről robognak a kocsik a korhelyekkel és a belváros felől is robognak a kocsik gondos szülőkkel, akik ilyenkor friss levegőt szívni vizik gyermekeiket. Tejszékcsik, zöldséges szekerek, szemetes kocsik, tolószekerek, biciklin vágató hentesek sűrűnek-forognak és fűgén készítik elő a mai napot. Olyan a város mint egy óriási színpad, amelynek azonban még le van eresztve a kortánája és a melyen most még csak a munkásnép rendezget az előadásra.

Már tisztára van seperve az aszfalt. Am egyszerre egy kis hadsereg közeledik messziről vállravezett fegyverrel. Amint közelebb jönnek, akkor látni csak, hogy a fegyver: seprű, a katonák pedig utcaseprők. Az egyik valami görbe csövet szed elő, egykettőre belészófolja a földbe és a következő pillanatban locsogva, zuhogva, sustorékolva száll a víz sugár a levegőben és bugyborékoló záport rögtönöz az aszfalton. A többiek netiesnek seprűikkel és taktusra sörprik el jobbra balra a csatornába.

Tizenketten vannak összesen. Egy a csövet tartja, tíz seper, egy pedig a — parancsnok. Ugy áll ott a csapat szélén, mint egy Napoleon és „intézkedik” nagy erővel.

— Itt seperje jobbra! ... ide több vizet! ... Itt elég lesz már! ... Két ember seperjen balra!

Szakértelemmel megnézi apróra a munkájukat és látszik az arcán a tudomány önérzete. Ha ezt az arcot látja az ember, hajlandó végül elhinni, hogy az utcaseprés is valami bonyolult, furfangos művészet.

Tíz ember sörpör és a tizenegyediknek az a hivatala, hogy ellenőrizzen. Egyes egyedül ez az ő hivatása, ez az ő teendője az egész életére. Édes istenem, be jó volna, ha akadna egy statisztikus, aki kiszámítaná, hogy hány ember él Aradon ellenőrzésből! Ha kiszámítaná, akkor alighanem az derülne ki, hogy több ember él ellenőrzésből, mint lopásból. Ellenőriznek a lóvonaton, színházban, vendéglőben, kávéházban, hivatalokban. Veszese egy öt krajcáros jegyet: el kell szenvedned érte egy olyan ember vizsla tekintetét, akinek az a fizetett hivatala, hogy szakértő szemmel ügyeljen rád, vajjon nem csalsz-e. Isten szemé mindent lát, de azért Aradon mégse nagyon biznak benne, hanem megtoldották

okuláréval. A okulárék mind életérő emberek, akiket a kényelmes hivatal a hasznos munkától csábít el arra a haszontalan, meddő foglalkozásra, ha ugyan foglalkozásnak nevezhető, hogy az ember egész nap egy jegyecskének a csücsökét lezaggatja, vagy pedig az új seprűt nézze, hogy igazán jók seper-e.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: A biboros, dráma. Gál Gyula felleptével.

Szombat: Mercadet, szimf. Gál Gyula felleptével.

Vasárnap: Beostelenek, szimf. Gál Gyula felleptével. Utolsó előadás.

* Szókimondó asszonyság. Gál Gyula Napoleonja: mintha kedveskedés lenne ez, amelyet a nagy művész az ő földijének nyújt. Vannak bizonyára neki nagyobb szerepei, olyanok, amelyek az ő hatalmas egyéniségének erőteljesebb megnyilatkozására adnak módot; de ez a szerep, amelyet még aradi művészkorában játszott, nemcsak a hatás, hanem a jóleső emlékezés erejével köti a publikumot, az aradi publikumot Gál Gyulához. Magáról az alakításról, amelynek minden részlete egy történelmi festmény hűségét párosítja a színjátszó mesterséggel, kár lenne ujdól, új változatban dicsérgetni. A mai estének eseménye, hogy a nyári színház zsufolt közönsége lelkesen tapsolta és ünnepelte Gál Gyulát. A vendégművész mellett kiemelkedett Novák Irén Hübscher Katája. Ez a lelkével játszó, öntudatos művésznő ebben a szerepben imponálóan jó volt, s nem hagyott kihasználhatatlanul egyetlen pontot a sok közül, amelyeket Sardou ebbe a szerepbe oly buján belékölt. Komoly igyekvésre vallott és nem volt előhíján Mártonfi Róbert Nalppergje. Egyébként az előadás alig adott elismerni való és a megrovásra kínálkozó fogatkozások legkisebbje az volt, hogy a fenségeket játszó művészek szerepeiket elmulasztották a magas álláshoz illően megtanulni.

* Premiór Gál Gyulával. Szombaton lesz a bemutató előadása Bazac világhírű darabjának, a „Mercadet”-nak, amelyben a főszerepet Gál Gyula játsza. A próbák már hetek óta soronról folytatók és így a darab teljesen készen várja a szombati bemutatót.

* Az Uránia új műsora. Az aradi Uránia színház legújabb műsora olyan kitűnően van összeállítva, hogy az a nézőknek igazi élvezetet szerez. Az új műsorban találunk nagy látványosságot kacagató bohózatokat, fantasztikus mutatványokat és természeti fővételeket után készült színes képeket. A közönség valóban nagy rokonszenvvel támogatja az Uránia színházat, mivel egyike a legolcsóbb szórakozási és kulturális intézményeknek.

* Gál Gyula vendégszereplése. Gál Gyula legutóbbi vendégszereplésekor legnagyobb sikerét a „Biboros”-ban aratta. Kétszer adták ezt a szindarabot egy héten és Gál Gyula kiváló művészete mind a két alkalomkor zsufolt házat vonzott. Gál Gyula a mostani vendégszereplésekor kénytelen volt engedni a sok kérésnek és holnapra újból műsorra tűzette a „Biboros”-t, pedig ez egyik legfárasztóbb szerepe. A szereposztás éppen olyan, mint a bemutató alkalomával volt.

* Színházi élet Gyorokon. Gyorki tudósítónk írja: Fekete Miksa Jónévű vidéki színház vezetője jól szervezett társulattal jelenleg a gyorki nagyvendéglő kerthelyiségében felállított színpadon nyújt esténként a zsufolásig megtöltött Gyorok és környéke intelligenciájának kitűnő előadásával élvezetet. Műsora a legújabb darabok: Varázskeringő, Ódóg, Tanítónő, stb. kerülnek előadásra. A társulat főbb erősségei: Tolnay Bözsike, Molnár Eszti, Koray Juliska, Mayor Ida, Dörner Jenő, Erdélyi Rezső és Jámbory Károly.

Majompadászat Budapest utcáin.

Hajza a Józsefvárosban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Szokatlan mulatságban volt részük ma azoknak, akik Budapesten a Józsefvárosi pályaudvar környékén jártak. A mulatságos esemény okozója tizenegy vidám majom volt, amelyek későbbben a Baross-utca környékéig bemerészkedtek és ott is bámulatba ejtették a kíváncsi pesti közönséget.

A szóban lévő tizenegy majom ugyanis megszökött a trupptól. Ma reggel a Józsefvárosi pályaudvarra érkezett *Persina* Ernő híres állatszelldítő nagy állatseregletével, amelyet a vasúton tovább akart szállítani.

A vagonokat reggel kinyitogatták, hogy az állatok kissé szellőzzenek és friss levegőt kapjanak. Az a szolga, aki a majmokat tartalmazó kocsi előtt ült, lassan lassan elszundikált és nem vette észre, hogy a ravasz állatok szépen kismopolyognak a vagonból. A kocsi-ban csak egy fiatal majom maradt, a többiek ellenben kimentek és a közeli fákon helyezkedtek el. A szolga a kocsiban maradt állat szinte síró szűkülésére ébredt föl és rémülten szemlélte, hogyan mulatnak a majmok a fák tetején.

Ekkorra már nagy közönség verődött össze és hangos nevetéssel kísérte a majomsereg minden mozdulatát. A hanyag szolga kétségbeesetten kapkodott és könyörögni kezdett a körülállóknak, hogy segítsenek a szökevények elfogatásában. A közönség ekkor betokkal kezdte dobálni a megriadt majmokat, amelyek rémült futással iramodtak tovább. Egynémely merészebb állat bemerészkedett a város forgalmasabb helyére: a Baross-utca-ba is, ahol csak nagynehézsen sikerült őket elfogni a majomvadászoknak.

A kacagtató vadászat déli tizenkét óráig tartott és állandóan nagy közönséget vonzott ama helyekre, ahol a hajza lejátszódott.

TALÁNY.

Miért meszelik az aradi várótermeket?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Aki az aradi lapokat csak felületesen olvassa, aki csak a cikkek címeiből következtet, az szentül azt hiszi, hogy nekünk már gyönyörű vashidaink vannak, pompás kulturpaltánk díszleg és hatalmas új vasúti indóházunk ejti bámulatba az átutazó közönséget.

Az aradi lapok ugyanis annyit írtak már ezekről az új intézményekről, hogy aki nincs tájékozva az itteni eseményekről, az föltétlenül azt hiszi: a régen tervezett alkotások már régen állanak készen a közönség rendelkezésére. Hogy nem így van, az nem az aradi lapok hibája, mert hiszen ha fölünk függene ennek a városnak a fejlődése, akkor ezek a monumentális építmények már nem volnának — a levegőben.

A jó ég tudná: mióta tervezgetik már az aradi új indóház fölépítését is, s azért mégis szegényes viskó jeli a vasútnál a marosmenti Páris létezését. A múlt esztendőben az iparosok örömtől sugárzó arccal olvashatták ama hírt, hogy a palota építését az 1908. év tavaszán megkezdik. Ime, eljött a nyár is, kánikulai forróság tikkasztja az embereket, akiket talán egy jó spriccer erejével frissítene

föl ama hír, hogy az új indóház építését hamarosan megkezdik. De a kereskedelmi kormány nem akarja megszerezni nekünk ezt a nagyszabású örömet, helyesebben: kéjt. Bennünket a magas kormány nem szeret és nem kegyelmez nekünk, hanem megengedi, hogy ebben a pusztító melegben elepedjünk a vágytól: az új indóház után.

A kormány hát nem kegyelmez. Ellenben — meszeltet. Ne tessék nevetni. A napokban megkezdtek az aradi régi, rozoga indóház várótermének a meszelését. Tetszik tudni mit jelent ez? A legfiatalabb vasutas is tisztában van már, hogy ezzel az új épületnek hosszú időre lefutnak. A meszelés árulja ezt el. Ugyanis az állomásépületeket három-évenként szokták meszelni, tatarozni. Ha komoly terv volna arra, hogy a mostani rozoga vasúti viskó lebontásával új indóházat adnak nekünk a közel jövőben, akkor nem meszeltetnék ki a várótermeket. Mert minek csinósítani egy lebontandó rossz épületet?

Hát csak meszeljenek, mi már megszoktuk azt, hogy az aradi terveket az ugynevezett felsőbb körök megsemmisítik — egy meszelővonással.

Petroleumbányák a Holdban

Egy csalóbanda üzelmei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

Emlékezetes még bizonyára az a nagyszabású szélhámosság, amellyel Aldor (Abelesz) Szigfrid milliókat csalt ki a magyar kormánytól és külföldi pénz-köröktől az állítólagos magyar felvidéki petroleumbányákkal. A budapesti rendőrség most egy hasonló csalási ügyben vezet vizsgálatot, melynek szálai egészen a párisi tőzsdéig elnyulnak.

A legújabb szélhámosságról fővárosi tudósítónk ezeket táviratozza:

Néhány hónappal ezelőtt nagy reklámmal és *Magyarországi Petroleumbánya Részvénytársaság* címmel egy nagy részvénytársaság alakult 1,200,000 korona alaptőkével. A társulat élén egy *Frommer Albert* nevű dúsgazdagnak híresztelt magyar ember állott, aki legnagyobbbrészt Párisban tartózkodik. Frommernek rövid idő alatt sikerült összeköttetései révén több petroleumasági engedélyt kapni a kereskedelmi kormánytól. Frommer és társai vettek Mármarosban néhány értéktelen birtokot és azt híresztelték, hogy ezeken a földeken gazdag petroleumforrások vannak. A földekre azután kisebb gépeket vittek és holmi furási munkálataikba kezdtek.

Megalakult a részvénytársaság és a részvényeket nagy reklámmal hirdették a párisi tőzsdén. Sikerült is azok egy részét eladni. Az árszámokat azonban csak nagyon lassan végezheték, mert jól tudták, hogy a „bányák” teljesen értéktelenek. Időközben felemelték az alaptőkéket 5 millióra azzal a megokolással, hogy újabb birtokot vásároltak. Osztalékot azonban nem adtak a részvényeseknek és ezt az alapotokolták meg, hogy még folyóak a furási munkálatok és amíg ezek teljes eredményre nem vezetnek és a rendszeres üzemeltetés meg nem kezdik, addig osztalékot nem fizetnek.

A részvénytársaságnak több alkalmazottja volt, akik már hónapok óta nem kaptak fizetést. Többször sürgették a fize-

tést és mikor mindez hasztalan volt, végre feljelentést tettek a részvénytársaság igazgatósága ellen a budapesti rendőrségen.

A budapesti rendőrség jelentésére a törvényszék csődöt nyitott a társaság ellen. A leltározásnál kiderült, hogy az egész csődtömeg teljesen értéktelen földekből áll. Ennélfogva a feljelentést kiterjesztették csalásra és hamis bukásra. Megidéztek a társaság vezetőségét. Frommert sehol sem tudták megtalálni és a vezetőknek, akik nagyrészt franciák, sem sikerült tartózkodási helyüket megtalálni.

A rendőrség most erélyesen nyomoz a petroleum-csalók után.

HIREK.

Az aradi szalmaözvegyek.

Aradon most háromféle emberek vannak: akik már itthon vannak, akik még itthon vannak és akik itthon voltak, vannak és lesznek. Ez a megkülönböztetés végeredményben csak arra jó, hogy közülünk, állandóan itthon nyaraló proletárok közül kiemelje azokat, akik már voltak részben Bivalyfüreden, részben a klasszikus becsületesség valamelyik hazájában és azokat, akik csak a jövőben élvezik a Balaton augusztusi melegét, vagy hallgatják a tiroli gyerekek die Tirolen sind lustig kezdett örömrivalgásait.

Egyébként azonban a múlt, jelen és jövő itthon van és nyaral. Nyaral a végkimerülésig, mivel hogy a nyaralás a végkimerüléssel ér véget. A szalmaözvegyek részben isznak, részben kártyáznak. A vendéglőkben szalmaözvegy asztaltársaságok alakulnak, ezeknek a kávéházaknak fiókjai vannak. Az asztaltársaság csak tizenegy óráig van együtt, a fiók éjfélt után is nyitva. Az zárja be, akinek nincs kapukulcsa, hogy hazamenjen és a házmester csak hajnali öt órakor nyit kaput.

Hajnali öt órakor ugyanis illik hazamenni. Annál is inkább, mert másképpen lekésik az ember az ágyról. Megtörtént ugyanis egy aradi szalmaözvegygel, akiről ma már irtunk, hogy mikor hajnali öt órakor hazavitték és lefektették, az ágy forogni kezdett és megindult vele. Most pontosan háromnegyed ötkor hazamegy, hogy le ne késsék az — ágyról.

A szalmaözvegyek lelkiismerete nem háborog. Egy szalmaözvegynek nincs — a nyaralási káté szerint — lelkiismerete. Nekik csak bor és kártyaismeretük van.

Ne gondolja azonban senki mindezek után, sőt mindezek ellenére sem, hogy Arad most az abszolút lumpolás klasszikus hazája. Hiszen a korcsmárosok sem zokoghatnak a szobaleányok sem panaszkodhatnak, de azért nem olyan nagy a baj. A becses nejek, ónagyságak nyugodtan alhatnak, a férfierkölcösökben nem eik sok hiba. Egy kis kirugás a hámból, illetőleg egy kis berugás, még nem sok. Ennyit minden férj megengedhet magának.

A nyárspolgárok: ez alatt azok értendők, akik sohasem rugnak ki a hámból, azért szintén nyaralnak. A sétatérren, a Salacz- és Baross-parkban és az idők folyamán megszilárdult erkölcsi alapon: a családi erdőben. Szívják a port, csipetnek a szunyogok által és egyéb. Ez az „és egyéb” kárpótol minden nyári kinszenvedésért.

Különböztet mindenkinek tanácsos és ajánlatos, hogy ne mulasson, amíg nincs túl a legjobb izasztó és soványító kurán: az adótárgyaláson. A pénzügyigazgatóságon ugyanis most törlik a fejüke azon, nem lehetne augusztus elején a sorrendbe beállítva letárgyalni a kártyások adóját. Ez a legújabb és legrégebb jövedelmi forrás, melyről meg-

osontosodott kibicék megállapították, hogy csak a kávécsok számára kiadhatatlan No, mert mindenféle kassza kiadhat ezen a földön, csak — a pinka nem.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 31 én az időjárás: Meleg, száraz.

— Személyi hir. *Variassy* Árpád kir. tanácsos tanfelügyelő f. évi augusztus hó 1-én hat heti szabadságra megy; helyettesítésével a közoktatásügyi miniszter *Kehrer* Károly segédtanfelügyelőt bista meg.

— A király és az öccse kibékülnek. Néhány nappal ezelőtt nagy feltűnést keltett az a hír, hogy a király öccse, *Lajos Viktor* királyi herceg, aki már évek óta teljesen visszavonultan él kleszheimi kastélyában, a nyár folyamán meg fogja látogatni a királyt Ischlben. Általánosan tudott dolog ugyanis, hogy a király már több év óta feszült viszonyban van öccsével. Mint Szalzburgból jelentik, *Gizella* bajor hercegnő fiával, *György* herceggel tegnap délután Ischlből Kleszheimba érkezett s meglátogatta nagybátyját, *Lajos Viktor* királyi herceget. Ezt a látogatást is összefüggésbe hozzák azzal a hírrel, hogy a király születésnapján ki fog békülni öccsével.

— *Justh* Gyula Budapesten. A Budapesti Tudósító jelenti, hogy *Justh* Gyula, a képviselőház elnöke ma reggel tornyal bírtokáról a fővárosba érkezett és délelőtt tíz órakor a képviselőházba ment, ahol az időközben felmerült ügyek elintézésével a déli órákig foglalatoskodott. A Ház elnöke budapesti tartózkodása alatt meg fogja látogatni *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi minisztert is, holnap, vagy holnapután pedig ismét elutazik Budapestre.

— Az arad-békési esperesség köréből. Békécsabáról jelentik: Az arad-békési ág. ev. egyházmegye esperességi közgyűlést tart Csabán. A közgyűlés tegnap reggel vette kezdetét. Ezt megelőzően kedden *Zsilinszky* Endre dr. és *Csepregi* György esperes elnöklése mellett iskolaszéki ülés volt. *Zsilinszky* Endre felügyelő bejelenté, hogy az egyházmegyében 8431 iskolaköteles közül csak 7978 járt iskolába. E bejelentés következtében elhatározta az iskolaszék, hogy feliratilag fordul a kormányhoz, állítaná vissza azt a régi gyakorlatot, hogy az iskolamulasztókat a községi előjárások büntessék. A körlelkészli jelentésekből kitűnt, hogy az ág. ev. iskolákban kilógásialan az eredmény a magyar nyelv tanítása tekintetében. A Zsedényi-féle jutalmat *Lautner* Adolf gyomal tanítónak ítéltek oda.

— Kinevezés. A hadügyminiszter *Moskovits* Henrik I. osztályú katonai élelmezési számtiszt, az aradi cs. és kir. élelmezési raktár elnökét a bródi cs. és kir. élelmezési raktár főnökévé nevezte ki — s helyére az aradi élelmezési raktárhoz *Berger* Viktort, a bródi raktár első osztályú élelmezési számtisztját helyezte át.

— Magyar postautalványok Amerikában. Newyorkból jelentik, hogy az Egyesült Államok washingtoni postaminiszterének helyettese, *Lawshe* A. L. értesítette *Zerkovits* Emil magyar kereskedelmi tanácsost, hogy már legközelebb magyar nyelvű szöveggel is ellátott postal utalvány-úrlapokat fog az Egyesült-Államok postahivatala kibocsátani és az Unió postahivatalainak kiosztani. Ez kétségen kívül igen nagyfontosságú kívánság, mert így a kivándorlottaknak módjukban áll a legkisebb helységben is igénybevenni a feltétlenül megbízható állami postahivatalt, míg eddig számtalan esetben kerültek lelketlen „magánbankárok” karmal közé, kik a reájuk bízott pénzeket, kivándorlottak megtakarított keresményét hűtlenül

kezelték; éppen a legutóbbi hetekben is több nagyszabású ilyen sikkasztási esetről sok ezer amerikai magyar vesztette el minden vagyonát.

— A szerb patriárka-választás. Karlócáról jelentik: A kongresszus ma nem tartott ülést, ellenben folytatták az értekezleteket és a tanácskozásokat a patriárka jelölt személyére nézve. Az önálló szerbek gyűlése holnap reggel lesz. Az önálló szerbek eredeti terve az volt, hogy megakadályozzák a szombati választást. Es módjukban áll, mert a választáshoz abszolút többség és legalább negyvenkét tagnak a jelenléte szükséges. Ha tehát az önálló szerbek távol maradnak, akkor egyszerűen lehetetlen a választás, mert csak 38 szerb radikális van jelen. Az önálló szerbek azonban egyelőre lemondtak erről a tervről, abban a reményben, hogyha *Zmajanovics* versaci püspököt választanák meg és ha a király a választást nem hagyná jóvá, akkor a következő választáson a szerb radikálisok az ő jelöltjüket fogják támogatni.

— Merénylet az amerikai elnökjelölt ellen. New-Yorkból táviratozzák: Taft, az Unio köztársasági elnökjelöltje ellen egy eddig még ismeretlen egyén merényletet követett el. Taft ugyanis feleségével gőzhajón Cincinnatibe utazott, mikor egy sörrel megtöltött revolverből valaki hirtelen rá lőtt. Maga az elnökjelölt sértetlen maradt, míg megetté álló felesége könnyebb sérüléseket szenvedett. A merénylet elmenekült.

— A kivándorlási panama. Budapestről jelentik: Az Adria Folyam- és Tengerhajózási Társaság több ízben feljelentést tett a belügyminiszter kabinetben arról, hogy az ország peritellus részén, különösen a felvidéken feltűnő arányokat öltött a kivándorlásra való csábítás. A belügyminiszter az államrendőrséget bista meg a nyomozással s csakhamar kiderült, hogy a Norddeutscher Lloyd hajóársaságnak és a brémai hajóársaságoknak két főügynökségük működik a felvidéken. *Missler* javára a *Stern* testverek szoljval cég dolgozott, a Lloyd számára a *Spielmann* és *Klein* cég. A kivándorlási ügylők több községi és vármegyeli napidíjas linokot rendszeresen megfizettek, mert céljikat tervszerűen elősegítették. A vizsgálat csak két irakot tudott leleplezni és pedig *Boronkay* Imre vármegyey és *Fuhrmann* József járásbírószágl irakot, akik *Blumberger* Ignác beregessási lakos által kiállított okmányokat hitelesítették és ezek alapján utleveleket szereztek. A belügyminiszterium most még azt igyekszik a csendőrség és vidéki bíróságok útján megállapítani, hogy a községekben kik szereztek, illetve hitelesítették a kivándorlónak okmányokat.

— A freibergeri kivégzés. Az egész világ lapjai megírták, hogy a szász igazságügyminiszter kétszer is halálra ítélte *Byer* Margit megkegyelmezése iránt tett előterjesztést a szász királynak, de ez ridegen elutasította. A kivégzés megtörtént, de a hírt csak most cáfolják, mikor a szász király azt látja, hogy a klasszikus viselkedése nem túlságosan rokonszenves a világnak. Dresdenből táviratozzák, hogy hivatalos kommunikét adtak ki, mely szerint úgy az igazságügyminiszter, mint a miniszterelnök a kegyelmi kérvény elutasítását javasolta a királynak.

— Az aradi vár politikai foglyai. Amint értesülünk, a Boszniában elítelt és katonai fedezettel idehurcolt banjalukai szerb polgárok közül kettő már nem lakója az aradi vár katonai fegyházának. Az *Oladsbina* című lap pörének főelíteltjei ezek: *Jankovits* Dragomir, a lap főmunkatársa és *Prokovic* lelkész. *Jankovitsot*, aki régebben szerb királyi főhadnagy volt, a *möllersdorfi*, *Prokovic*ot pedig a *teresienstadti* katonai fegyintézetbe szállították,

hogy ott a katonai törvényszék által kiszabott büntetést letöltsék. A többi bosnyák fogolyra nézve még nem történt intézkedés s azok egyelőre Aradon maradnak.

— Az elcsereit siketnéma. Három évvel ezelőtt történt, hogy *Bara* Mária nagyváradi asszony *Tivadar* nevű, siketnéma fiát az aradi siketnéma intézetben helyezte el. A fia egy év múlva megszökött az intézetből. Az eltűnt kis fiút a rendőrség útján köröztették és el is fogták 1907. decemberében Zalaegerszegen. Ez úgy sikerült, hogy az aradi siketnéma intézet igazgatósága a „*Rendőri Közlöny*”-ben rákadat az eltűnt *Bara* *Tivadar* arcképére és ráismert. Rögtön tudatta a zalaegerszegi hatóságot és kérte, hogy a fiút Nagyváradon lakó anyjához juttassák. *Bara* Mária az arcképen csakugyan megismerte fiát s örömmel várta megérkezését. A minap este aztán meg is érkezett egy zalaegerszegi rendőr kíséretében az eltűnt fia s amikor *Baránéval* szembesítették, nem ismeretek egymásra. Az asszony kijelentette, hogy a fiu nem azonos eltűnt gyermekével s a siketnéma szótén értésére adta a rendőrségnek, hogy az asszonyt nem ismeri. A 16—17 évesnek látszó siketnéma azonban azt erősíti, hogy gyermekévélt Nagyváradon töltötte és a rendőrkapitány által tolmácsul kirendelt *Kenyeres* Jónás siketnéma nyomdász és *Róth* József ugyancsak siketnéma cipész útján kijelentette, hogy arra a hára is ráismer, ahol nevelkedett. A rendőrség most azon fáradozik, hogy a rejtélyes ügy szálait kibogozza.

— Tömeges kilépés a hadseregből. A közös hadsereg tegnap megjelent *Rendelei* *Közlöny*-ben feltűnést keltő változásról olvasunk. A közös hadügyminiszter — írja a hadsereg hivatalos lapja — megengedte, hogy: *Brandien* *Silvius* dr., a kassai katonai kórházhoz beosztott főorvos, továbbá *Jirka* *Ottokár*, *Svehla* *Ferenc*, *Churain* *Ottokár*, *Fürpess* *Gusztáv*, *Hübner* *Vilmos*, *Richter* *Gottlieb*, végül *Seatovic* *Jenő* doktorok, a bécsi katonai gyakorló orvosi iskolába rendelt főorvosok letehessék tisztí rangjukat. Katonai körökben az orvosoknak a hadseregből való tömeges kilépését valami rendkívüli súlyos okoknak tulajdonítják. A hadseregben tudniillik már nagyon is érezhető az orvoshiány s most is körülbelül kétszáz főorvosi állás van betöltetlenül. Nem hihető tehát, hogy nagyon is komoly ok nélkül hagyták volna ott a katonai orvosi pályát.

— Aradmegyéből megszökött hadkötelesek. Aradmegye hivatalos lapjának mai számában a körözések rovata alatt feltűnő sok körözvény jelent meg. A nagyhalmágyi járás fűszolgabírája tudtára adja a hatóságoknak, hogy egy csomó állításköteles eltűnt és így nem lehet őket a sorozó bizottság elé állítani. A körözvényt itt közöljük: „Névjegyzéke Aradvármegye nagyhalmágyi sorozó járás törvénytelenül távoilevő hadköteleseinek. Állításkötelesek nevei: *Ignacza* *Miklós*, *Pásk* *Ágoston*, *Csun-gán* *Péter*, *Oancsa* *István*, *Buda* *János*, *Herduca* *János*, *Nikora* *Vasul*, *Tót* *Illés*, *Wittmayer* *Ressó*, *Kozma* *Traján*, *Belk* *György*, *Gróza* *Illés*, *Nyág* *Pál*, *Joanes* *Miklós*, *Budugán* *Valentin*, *Szirka* *György*, *Bogya* *János*, *Bugya* *Tamás*, *Margó* *Tédor* (*Tivadar*), *Pajkuca* *János*, *Dorostyán* *János*, *Ocsán* *Filimon*, *Kába* *Péter*, *Banics* *Miklós*, *Tulea* *Márton* az *Elekfia*, *Sselv* *János*, *Trattner* *Bertalan*, *Nyegrü* *György*, *Paszarilla* *Ettimie*, *Pag* *Illés*, *Opre* *György*, *Mojsza* *Pál*, *Oancsa* *János*, *Betya* *Aron*, *Gavrilla* *György*, *Kozma* *Traján*, *Ollár* *Fasakas* *Jóakim*. A v. t. u. l. 29. §-ának 5. pontja értelmé-

ben való eljárás és hatósága területén leendő nyomozás végett oly megkereséssel közlöm, hogy a netán eredményről sürgősen értesíteni sziveskedjék. Nagyhalmagy, 1908. július 18-án. Főszolgabíró.

— **A hárem alkonya.** Szerie a nagy ozmán birodalomban, nehéz szmirnaszönyegekkel takart, virágokkal befuttatott, de vasrácsos ablakok mögül szomorú szemek csillognak elő s lesik a kívül megújított világot. A hárem illatos levegőjében hervadó, napkeleti szépségek ök, a török asszonyok, akikre még mindig nem virradt rá a szabadság. A szegényebb török férfiak ugyan régen egyenjúságban élnek, de a módos ozmán két vagy több feleséget tart, s a háremek rabnóit ma is érzéstelen arcu eunuchok őrzik a friss szellő érintésétől. Ha igaz az a hír, amelyet ma éjszaka táviratoznak Konstantinápolyból, a hárem élete nem sokáig tart már. Abdal Hamid szultán állítólag arra a nagy ujtásra is rászánta magát, hogy reformálja a háremet s megszünteti az eunuch intézményt. Ugy lehet tehát, hogy nemsokára nagy ünnepet ülnék a feministák, a török városokban pedig annyi lesz a csodaszép nő, hogy tönkre megy ekzszportunk legvirágzóbb ága, a főleg Balkán felé irányuló leánykereskedelem. A háremnek becsúszásával persze megsemmisül egy csomó romanika is. Byrontól a leghajmeresztőbb rémregények kigondolójáig, alig van író, aki a szerelem örök problémáját ne szinesítette volna izzó keleti hangulatokkal s az európai orfeumokban a legnagyobb sikert ma is azok a „háremből megszökött török hercegnők” aratják, akik sűrűn lefátyolozva andaluziai dalokat adnak elő. A titokzatoság iránt való nagy érdeklődésünkkel magyarázható még a szultánnak az az elhatározása is, hogy az ifjú-török hercegnőket európai udvarok férfialval fogja összeházasítani. A kitűnő fejedelemnek ezt a törekvését bizonyára siker fogja koronázni. Ilyen módon szépen megoldódik a hárem kérdés. Egy probléma azonban megmarad: Egy kiáltó, súlyos s egyelőre megoldhatatlannak látszó probléma: mit csinálnak majd a szegény, elcsapott eunuchok?

— **A trieszti gyilkosság.** Triesztből jelentik: Fabri Lucie, mint a Corriere de la Sera jelenté, Algierban született. Mindig az volt a vágya, hogy fiából becsületes, derék embert neveljen. Nem volt beszédes természetű és sokat sirt. Szép ruhái és ékszerei voltak. Naponta tíz lírát keresett, érthető tehát, hogy kenytelen volt adósságokat csinálni. Az impresszáriója, akinek ötven koronával tartozott, azt tanácsolta neki, hogy tegye zálogba az ékszereit, mire ő ezt felelte:

— Nem tudok megválni az ékszereimtől. Ezek fogják a ravatalomat ékesíteni. Meghalok nemsokára. Rossz végem lesz!

— **Nagy tűz Tapolcán.** Tapolcáról táviratozzák: Ma délután a városban óriási tűzvész pusztított. A tűz az egyik mellékutcában keletkezett, mely nagy gyorsasággal terjedt tovább s rövid néhány óra alatt 120 ház a lángok martalékaivá vált. Egy asszony és egy leány a tűzben elpusztult s többen kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek.

— **Egy vonatfékezési balesete.** Az Aradtól délben induló budapesti személyvonat fékezését ma súlyos baleset éri. Mielőtt a vonat a sofronyai állomásra herobogott, Kiss György vonatfékezési bejárati váltó előtt egy harmadik osztályú kocsi lepcsőjéről leesett a robogó vonatról és fején husz centiméteres mély sebet kapott. A szerencsés ember elvesztette eszméletét. Valószínűnek tartják, hogy a balesetet az okozta, hogy a sofronyai állomáson kiszállani akaró utasok lökték meg a vasutat, amit nemsokára rá a budapesti gyorsvonattal beszállítottak Aradra s itt a közlekedésbe vették. Kihallgatni még nem lehetett, mert önkívületi állapotban fekszik. Állapota súlyos, de nem életveszélyes.

— **Mikor az autók találkoznak.** Berlinből a mai nap is meghozta a már szokásos autószerencsétlenséget. Mendelsohn Ferenc bankárnak, a világhírű bankcég egyik főnökének autóját az országát kanyarulatában összeütközött egy

másik autóbusszal, melyben három férfi ült. A bankár autóját az árokba esett, hol darabokra tört, a bennülők megsebesültek, a legsúlyosabban a bankár leánya, Westfale titkos tanácsos felesége és ennek gyermeke.

— **Pályázat az aradmegyei hidépítkezésekre.** Július 28-án délelőtt járt le több aradmegyei hidépítési és javítási munkálatokra hirdetett pályázat. Beérkeztek a következő pályázatok: Az összes munkákra (mind a nyolc csoportra) Kádár és Böhm aradi cég nyújtott be ajánlatot; a mikalakai—nagyhalmagy közuton levő műtárgyak javítására illetve újjáépítésére Pellegrini Dávid Arad, a dézna—menyháza közuton Monyásza községben a Dézna patakon létesítendő új hid építésére Kohn Zsigmond Algyesd. A döntés a pályamunkák felett legközelebb meg fog történni.

— **Vesztett macska garázdálkodása.** Abauj-szántóról jelentik: Baskó községben tegnap egy vesztett macska megharapott két asszonyt, akiket azonnal felküldtek a Pasteur intézetbe. A macskát, amely eltűnt, egy vesztett kutya harapta meg. A kutyát felboncolták és konstataálták rajta a vesztettségét.

— **Vizbefutott leányok.** Bajáról jelentik: Glázer Anna pécsi leány barátójával, Horváth Irénnel látogatóban időzött. Ma mindketten a szabad Dunába mentek fürödni, ahonnan nem is tértek többé vissza, mert végtelen szerencsétlenség folytán a Dunába fulltak.

— **Az adókvetés.** Az adókvető-bizottság előtt folyó hó 31-én, azaz pénteken tárgyalás alá kerülnek a 2158 tételtől 2389. tételig az ügynöki jutalék, ügyvéd, üveg, porcellán kereskedő, üzletvezető. Szombaton 2890. tételtől 2474. tételig: varrógép kereskedők, varró iskola (nő), varró, vasbutorgyár, vaskereskedő (ócska is), vas és részöntő, vállalat (vállalkozó) vászonáru kereskedés, vendéglős (szállodás).

— **Nagy hőség Madridban.** Madridból jelentik, hogy öt néhány nap óta leirhatatlan hőség kínozza a közönséget. Tegnap a hőmérsékletben 44 Celsius fokot mutatott, minek következtében minden munka megakadt, a hivatalok és üzletek csak a reggeli órákban vannak nyitva.

— **Tűztől megvadult lovak.** Zágrábról táviratozzák: Tegnap este egy itteni nagyterjedelmű katonai istálló kigyulladt s az ebből keletkező nagy tűzvészben a bent levő lovakat, hogy a tűzvészétől megmentésük, szabadonbocsátották. Erre a lovak örült vágatással iramodtak ki az utcára s a meglepett járókelők között számos balesetet idéztek elő. Végre egy nagy gödörbe zuhantak be, hol mind kiszennvedt. A tüzet csak hajnalban sikerült lokálítani.

— **Mi az oka a gyermekek hasmenésének?** A míg a hűvösebb évszakok idején a gyermekek hányásos hasmenése aránylag ritkább és veszélytelenebb megbetegedés addig a nyár kezdetén már gyakoribb, sőt a legmelegebb hónapokban nagyon sűrűn előforduló, gyors és veszélyes lefolyású. Elannyira, hogy ez időszakban a gyermekhalandóság ijesztő mértékben fokozódik. Ennek a szomorú dolognak, mely bár legfőképpen a nagyvárosokban látható de amely a falusi gyermekeket is észrevehetően tizedeli, két nagy jelentőségű dolog adja meg a magyarázatát: a nagy hőségtől okozott eszűkenése a kicseinek ellenállóképeségének, másrészt a tehéntej baktériumtartamának rohamos megezaporodása és a tej vegyi bomlása. Az utóbbi ártalmaktól könnyen megóvhatja az anya gyermekét, ha annak táplálására csupán a Nestlé gyermeklisztjét használja, melynek kiválósgát már csaknem félszázados múltja igazolja s a mely mindig készen áll a használatra. jól tapal, nem savanyodik és nem bomlik soha és e tulajdonságai révén az emésztőszerveket is mindig rendben tartja. 5733

— **Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Welszná! Aradon.** 191.

TANÜGY.

(—) **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter Hana Máttyás újszentannai állami polgári iskolai tanító áthelyezésével megüresedett tanítói állásra Palásti István szombolyai állami polgári iskolai helyettes tanítót segédtanítónak nevezte ki.

TARKASÁGOK.

*

Petőfi-adomák.

Tegnap volt ötvenkilencedik évfordulója annak, hogy Petőfi Sándor elesett a segesvári csatákon. Ebből az alkalomból a Petőfi-könyvtár egy csomó adomát tett közzé, mely mind a nagy poétára vonatkozik. Ezekből közlünk itt néhányat.

(A képviselőjelölt.) Az 1848-iki követválasztást megelőző napok egyikén lement Petőfi Kunszentmiklósról feleségével s hajdani iskolatársához, Bankos Károlyhoz szállott, aki ebédet adott tiszteltükre. A társalgás természetesen a választásról folyt. Petőfi nemcsak hallgatag, hanem komor volt. Akkor látszott kissé felvidulni, mikor felesége hozzá hajolva, csókot lehelt halvány arcára s odaugta, de úgy, hogy mindnyájan meghallhatták:

— Sándor, megbukunk!

— Biz az meglehet — mondá Petőfi. — de ha elvesztem is a követséget, megmaradok nekem te, én imádságom!

A különféle tervezgetések közt valaki azt indítványozta, hogy jó volna, ha Petőfi leutaznék Szabadzallásra s ott a néphez beszéde intézne.

— Én is gondoltam már erre, — válaszolt Petőfi, — beszélünk is róla Bankos barátommal; de ő ellenzi. Azt mondja, hogy a szabadszállásiak rendkívül ingerültek, még valami bolondot csinálnak. Pedig szeretném megmagyarázni nekik, mit kell érteni a fatális „fejsze” alatt.

Tudnillik proklamációt intézett választóihoz s abban egy helyen azt mondja, hogy a haza fáján sok haszontalan, káros hajtás van, ő — t. i. Petőfi, — lesz a fejsze, mely azokat levagdálja. Erre fel-fortyantak a szabadszállásiak:

— Tuskóknak tart bennünket? Hát csak jön ide az a fejsze, majd vasvillával fogadjuk.

Erre a fejszére célozott Petőfi.

*

(A mézeshetek.) Szeptember első napjaiban egy este épen vacsoránál ült Teleki Sándor titkárával, Harayval, midőn egyszer csak betoppan Petőfi. Nem várták, mert rendszeren tudatni szokta jövetelét s így annál kedvesebb volt a meglepetés. Leült az asztalhoz, de csak egy félvillára evett s nagyon szótalan volt. Szokatlan komolyságáról mindjárt észrevette Teleki, hogy valami nyomja a szívet. Vacsora után félrehívja a házigazdát s azt mondja neki:

— Beszédem van veled négy szemközt.

Teleki bevezette a szomszéd szobába.

— Druszám, — kezdé Petőfi — nagy kéréssem van hozzád.

— Ki vele, állunk elébe.

— Szeretném a mézesheteket nálad, Koltón töltetni.

— Hát ki mondja, hogy ne töltsd?

— De ez nem elég. Eredj el te is hazulól. Egyedül akarok lenni: ne lássa senki boldogságomat.

— Lehet; ugys szüleimhez szándékozom menni, nagy örömet szeresz nekik, hogy elküldesz. Mikor menjek?

— Majd megirom a napját; de hát még ez sem elég. Küldj el mindenkit a háztól!

— Az istállókból is?

— Nem, csak a háztól.

— Szívesen; a szakács marad a feleségével, mert asszony nélkül nem hagyom feleségedet s enetek is csak kell, mert turbékolásból nem éltek meg.

— Köszönöm!

Pár nap alatt üres volt a koltói ház, csak a szakács és szakácsné várták a Petőfi párt.

Október 14-iki kelettel azt írja a költő Kerényi Frigyesnek:

— — néhány nap mulva indulunk Pest felé itt hagyjuk Koltót, az örökké kedves emlékü Koltót, hol oly edes heteket töltünk, amilyen boldogságot halandó álmodni és elbirni csak képes...

(*Petőfi mint keresztapa.*) Petőfi és Jókai egyik közös barátja feleségének fia született, akit keresztapául meghívták a két poétát.

A keresztelő napján meg is jelentek a megszerződött családnál s elmentek a gyerekekkel meg a bábával a templomba.

A keresztelő pap odaszóltotta őket a keresztelő-medencéhez. Csak akkor szepent meg Petőfi, mikor azt mondták neki, hogy vegye a kezébe a felavatandó honpolgárt. Ezt ő még nem próbálta soha. Ilett a kezébe a pólyás csecsemő rettenetes képen. Amellett szepegett szörnyen, hátha sirni kezd a baba, vagy pedig eltalálja ejteni.

Aztán felszóltották, hogy térdét meghajtva az oltár számolya előtt, mondjon el a gyermekért egy Miatyánkot. Ekkor a főtisztelendő ur a szertartás szerinti három kérdést intézte a csecsemőhöz:

— Ellent mondasz-e a sátánnak és az ő incselkedéseinek?

A baba meglökte Petőfit, hogy feleljen rá. Csak „igen“-t kellett rá mondania. E helyett azt felelte:

— Nem.

— Dehogy nem — suttogja a baba, megrántva a kabátját.

— Igen, igen! — sietett azután a fiatal keresztapa helyrehozni a tévedését s oly zavarba jött e miatt, hogy a saját nevét is alig tudta azután megmondani a papnak.

— De ugyan, hogy tudad azt felelni, hogy nem mondasz ellent az ördögnek? — kérdezte tőle Jókai, amint hazafelé igyekeztek.

— Tudod, — felelte Petőfi, — én csak annyit hallottam, hogy a sátánról van szó s ilyen nagy urral nem szeretek semmiféle kollízióba jönni.

De nem is hitte azután Petőfit senki többé komának, ha jó barátságban akart maradni vele.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kőlcsey-egyesület könyvtára és a szabadságharcú ereklye múzeum augusztus hó 1-től nyitva van.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Letartóztatott tőzsdebizományos. Budapestről írják: *Esaterházy* Pál gróf följelentette *Liedermann* Aurél tőzsdebizományost, mert ez tőzsdejátekra csábította és mintegy hetvenhat ezer koronával megkárosította oly módon, hogy a differenciákra óvadékokat és váltókat szedett a gróftól. A rendőrség tudvalevőleg letartóztatta a tőzsdebizományost, aki beismerte, hogy *Esaterházy* pénzét elvesztette a tőzsdén, de kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. *Liedermann*t tegnapi délután át vitték az ügyészség fogházába, s az iratokat áttették a vizsgálóbíróhoz. Az akták áttanulmányozása után a vizsgálóbíró a tőzsdebizományos további fogvatartása mellett döntött. A végzés ellen a védő felfolyamodást jelentett be a törvényszék vádcsanácshoz.

IDEGENEK ARADON.

— Július 30. —

Fehér Kereszt szálloda. Weber Ferenc utazó Budapest. — Szemes Mór utazó Szombathely. — Sonnenfeld Emil utazó Budapest. — Mischbach József utazó Budapest. — Goldstein János utazó Budapest. — Schreiber Izidor birtokos Nagyszalonta. — Candets István utazó Budapest. — Gál Gyula a Nemzeti Színház tagja Budapest. — Rózsa Hugó utazó Budapest. — Csanády Jenő főszolgabíró Nagyszalonta. — Képes Miklós utazó Budapest. — Mayer Alajos magánzó Budapest. — Tomcsák Ferenc ügyvéd Nagyvárad. — Balog Mihály képviselő Nagyszalonta. — Herzl Izidor utazó Bécs. — Král József asztalosművezető Eger. — Reitmán Rudolf utazó Schlaggenwald. — Simai Pál birtokos M. Págoosa. — Bácskai Rezső bankhivatalnok Borosbény. — Sonnert Simon utazó Nagyvárad. — Hoffmann

Benedek kereskedő Budapest. — Fischer Gyula kereskedő Budapest.

Központi szálloda. Kunet Róbert utazó és neje Budapest. — Riegner Arnold főhadnagy Szászváros. — Reich Lajos utazó Budapest. — Weisz Benkő utazó Budapest. — Jeánjeleng Magdolna magánzó Fehértemplom. — Roth Samu utazó Budapest. — Oskay Kálmán birtokos Budapest. — Fock Emil utazó Temesvár. — Überall Márk vendéglős Kisjenő. — Schlesinger Márk utazó Budapest. — Nagy István utazó Tamásd. — Werner Náthán utazó Budapest. — Schütz Rezső földbirtokos Karánsebes. — Szegő Izidor utazó Budapest.

Vass szálloda. Spitzer Mór kereskedő Szemlak. — Fodor Géza utazó Budapest. — Roth Mór utazó Budapest. — Schön Jakab utazó Budapest. — Janky Sándor bányafelügyelő Bárza.

Pannonia szálloda. Keller Vilmos orvos Vinga. — Finácz Béla dr. miniszteri titkár Budapest. — Özv. Lipcsey László dr.-né magánzó Battonya. — Szerdahelyi Ferenc utazó Budapest. — Somogyi Kálmán birtokos Izsák. — Náray Ernő vasuti és hajózási biztos Budapest. — Bakos Károly földbirtokos Békéscsaba. — Deixner Adolf utazó Temesvár. — Gasser Mihály jegyző Nadas. — Szand Miksa hivatalnok Buziásfürdő. — Garbóczy Ferenc ker. állami pénztári főnök Budapest.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Berekszól előfizető. Sorsjegye nem nyert.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, július 30.

Kínálat megfelelő, vételkedv gyenge, 15 ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb. Amerika 1-el magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre . .	11.06—11.07	11.08—11.09
Zab októberre . .	8.24—8.25	8.25—8.26
Rózsa októberre . .	9.34—9.35	9.37—9.38
Tengeri májusra . .	7.29—7.30	7.30—7.31
Tengeri júliusra . .	7.60—7.61	7.61—7.62

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde üzletelen.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi július hó 31-én:

Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház művészeinek vendégfelléptével:

Biboros.

Színház 4 felvonásban. Irta: Parker L. Napoleon. Fordította: Dr. Mihály J.

S Z E M É L Y E K:

Giovanni Giuliano	Gál Gyula.	Francesco Luigi	Nagyiván I.
Bartholomeo Guido	Delli Lajos.	Beppe Pietro	Szappanos D.
Andrea Petter Ramsen	Várnay Jenő.	Claricia Phliberta	Borbély S.
	Hunyady J.		Kertész D.
	Mártonfy R.		Benkőné.
	Ujj Kálmán.		Kápolnay J.

Kezdeté 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Automobil utazás Délfranciaországban.

Nizza. S.-Remo. Monte-Carlo.

Műsor 1908. július hó 31-én, pénteken:

1. Narcis legendája. Látványosság. — 2. A rosszul fizetett helyettes. Humoros. — 3. Gazdagság és szerelem. Fantasztikus. — 4. A furfangos művészek. Vigjáték. — 5. Az első zongora óra. Bohózat. — 6. Automobil-utazás Délfranciaországban. Természeti felvétel. — 7. A szerelem győzelme. Dráma. — 8. Színházi botrány. Bohózat.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csúkrázdás.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Bolgár Lajos.

DELEN,

szövet, zsefir, ruhavászen, kreton, batiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

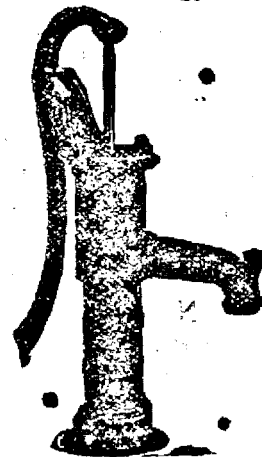
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyárárakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

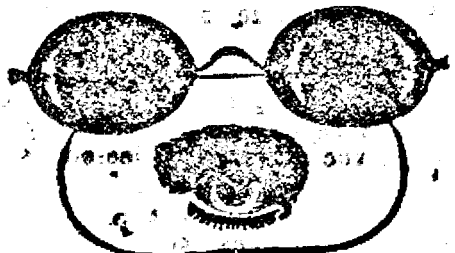
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Elsőrendű látványosság üzlet.

DICK SAMU

Óra és látványosság

Arad, Andrassy-lőr és Woltzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látványosságokat a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptők és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekenőbeka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2418

Szemüvegek és orrcsüptők orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet **hófehérre** tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádlér-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is **hófehérre tisztítja.**

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádlér Lajos

2544 Arad, Andrásy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

Védekezünk a

MOLYOK

ellen.

Biztos hatásu **molypusztító** szerünket ajánljuk —.50, 1.—, 2.— koronás
eredeti dobozokban.

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

321

ARADON.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatásu szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ara utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ara utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Hideg buffet! Egész éjjel nyitva!

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a Salacz Gyula-utcában volt „**KIS PIPA**“ helyiséget átvettem és azt teljesen újonnan átalakítva és kibővítve a mai kor igényeinek megfelelő **modern kávéházzá átalakítva** és azt

EMKE KÁVÉHÁZ cimen

folyó évi augusztus hó 1-én

megnyitom.

Főtörekvésem az leendő, hogy **tiszta és hamisítatlan italok**, valamint **hideg ételek** és pontos kiszolgálás által a n. é. közönség szives megelégedését kiérdemljem.

Jársaságok részére külön helyiségek!

Naponkint

egy elsőrendű cigányzenekar hangversenyez

Számos látogatásért esedez kiváló tisztelettel

Weinberger Lajos,

2518

Az EMKE kávéház tulajdonosa.

Hideg buffet! Egész éjjel nyitva!

* Az összes bel- és külföldi lapok állanak a m. t. vendégeim rendelkezésére.

* Az összes bel- és külföldi lapok állanak a m. t. vendégeim rendelkezésére.

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

Ismeretség híján

háztartásra,
nevelőre,
üdvözítőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vácsoilérre,
körtöszre,

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodasszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

bort,
sorgovát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

mindesekét vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értesít, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetés

rovatai használja.

Egy Wertheim-szekrény eladó.

Petőfi-u. 4., ajtó 3.

Molett özeveg

levele van a kívánt helyen, d. e. 11 órákor a templomban lesznek. M. E. 2602

Elveszett kulcsok!

Az ujarad—aradi kocsiuton tegnap délben két csomó kulcs elveszett. A megtaláló kéretik azokat illő jutalom mellett irodámban átadni. Nemess Géza. 2601

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 1918

Pörkölt szalonna,

légszáritott, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Eladó!

Egy jó karban levő két szárnyas nagy kapu; üzlet ajtó és egy kiskocsit rollókkal. Cim: Forray-utca 2. sz. alatt. 2591

Az új végrehajtási novella,

a bünt. törv. és bünt. perr. kieg., a bünt. törv. jegyzetszerű kiad., a közeg. ügy módosítása, a szeszadóról és termeléséről szóló t.-c., illés bünt. tvkv. novell. magyarázata, megjelenéskor kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Aradon. 212

DZSIU-DZSITCU gyakorlati fogásait részletesen képekben is ismerteti az „Önvédelem“ most megjelent 3-ik kiadása. Rendőrök, pénzügyőrök, ügyvédek, pénzbeszedők s mind azoknak, kik megtámadtatásuknak vannak kitéve, nélkülözhetetlen. Legalkalmasabbajándék középiskolai hallgatóknak. Férfiak, nők, öregek, ifjak egyaránt hasznát veszik. **Ára 3 kor,** kötve 3-50 kor. kapható a „Monori Sport Club“ titkáránál Monor, Pest m.

1266—1908. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A máriaradnai kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Aradi Polgári Takarékpénztár r. t. végrehajtónak, Pellegrini József mradnai lakos végrehajtást szenvedő elleni 1700 kor. és 2100 kor. tőkék köve-telése s jár. iránti végrehajtási ügyben az aradi kir. törvényszék, (a mradnai kir. járásbíró-ság) területén lévő, a radnai 188. sz. tjkvben A. II. 1. sor 473—474. hrsz. ingatlanból Pellegrini József jutalékára 1747. kor., a radnai 310. sz. tjkvi A. I. 6. 7. sorsz. 1450—1451/a. és 1756—1757/a. hrsz. egész ingatlanokra és az utánuk járó A. I. 10. sorsz. egész erdő és legelő illetőségre 134 kor., a radnai 314. sz. tjkvben A. + 2. sorsz. 707—708. hrsz. ingatlanra 800 kor., a radnai 832. sz. tjkvi A. + 1. sorsz. 705—706/b. hrsz. ingatlanra 320. kor. és a radnai 1010. sz. tjkvi A. + 2. sorsz. 751/a. hrsz. egész ingatlanra az árverést 80 kor. ezen-nel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908 évi augusztus hó 21-ik napjának d. e. 9 órájkor ezen kir. járásbíró-ság telekkönyvi irattárában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 174 korona 70 fillért, 13 kor. 40 fillért, 80 kor. 32 fillért és 8 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelzett óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 150. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság.
M.-Radna, 1908. évi márczius hó 12-ikén.

Polgár,
kir. bíró.

2595

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó
Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Szép mell

két hó alatt szereshető a „Pillules Orientales“ által, mely az egyetlen szer, miáltal a mell fejlődését előmozdít-hatjuk, annak erősségét hely-reállíthatjuk és a női ke-benek gyönyörűtelt formát ad, anélkül, hogy az egész-ségére kártékony lenne.

Az arsenikum mentességét feleltünk. Kiváló orvosok ál-tal elismervé. Teljes disze-rtó. 1 doboz használati ut-a-lítással 6 korona 54 fillér. Bérmontve.

J. Ratlé, gyógyszerész Páris. Raktár Bu-dapestben: Török József gyógy-szertárában, Király-utca 12. 5784

c193—1908. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757—403/1884. számú szabályrendelet 5. §-a értelmében felhívom a ház- és telektulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az asphalt burkolattal ellátott gyalogutakat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutakat este 7 és 8 óra között meglocsolatassák, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigorúan büntettetni fognak.

Arad, 1908. évi május hó 15.

Sarlot,
főkapitány.

Székudvari

vegyes kereskedésem
korlátlan italméréssel

haszonbérbe kiadom.

Stern Lajos,

2565

Székudvar.

14044—1908. kh.

Hirdetmény.

Értesitem a benzinmotorral dolgozó kisiparosokat s kisgazdákat, hogy az adómentes benzin piaci és mérsékelt eladási ára a kereskedelmi miniszter 59651—1908. sz. rendeletével 1908. június 10-től 1908. október 31-ig terjedő időre mátermazsánként 16 (tizenhat) koronában állapított meg.

Arad, 1908. évi július hó 28.

Sarlot,
főkapitány.

13504—1908. kh.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a felosztott Erzsébetvárosi temetkezési egyesület ingóságai, u. m. 1 drb. ke-rek asztal, 30 drb. szalmafonatu szék, 1 itató, 1 drb. asztali csengő és 1 drb. festékpárna 1908. augusztus hó 5-én délelőtt 9 órákor a városháza udvarán nyilvános ár-ve-re-sen a legtöbbet ígérőnek el-adatni fognak.

Arad, 1908. évi július hó 25.

Sarlot,
főkapitány.

NESTLE
GYERMEKISZTJE
csecsemők, lábbadozók
gyomor-bajosok részére.
A LEGJOBB ALPESI TEJET TARTALMAZZA
Egy doboz ára 1 kor. 80 fill. kapható minden gyógyszer-tárban
és drogeriában, ugyanott ismertető iratok ingyen.

5731

Japan kávéház megnyilik!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a

Japan kávéházat

folyó évi augusztus hó 1-én, szombaton délben 12 órákor

megnyitom.

Semmi fáradságot, költséget nem kimélve, kávéházamat teljesen ujonnan berendeztem, úgy hogy a mai kor legmagasabb igényeinek is meg fog felelni. A legjobb kávéházi italok, Aradhegyaljai legjobb minőségű fajbork, bel- és külföldi italok, hideg buffé, egész éjjel nyitva.

A nagyérdemű közönséget Zsiga Mita Arad kedvenc, ujonnan s zödtetett zenekarával fogja esténként válogatott műsorról szórakoztatni.

Szolid árak, pontos és figyelmes kiszolgálás.

Főtörökvésem mindenkor oda fog irányulni, hogy a n. é. közönségnek minden tekintetben rendelkezésére állhaasak. 2556

Kérve Arad város n. é. közönségét tíz éven át frántam tanúsított tapasztalatokban magamat továbbra is ajánlván, maradtam kiváló tisztelettel

Tóth Imre, a Japan kávéház tulajdonosa.